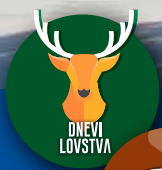

ISSN 1581-9027

zelena dežela

št. 188 / december 2024

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Celjski sejem

MARČNI SEJMI | 14.-16. MAREC 2025

» DR. JOŽE
PODGORŠEK

predsednik

V začetku novembra sem prevzel vodenje Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in to funkcijo sprejemam z vso odgovornostjo. Hvala volivcem, ki ste mi dali priložnost, svetnikom za izvolitev na mesto predsednika in tudi nekdanjemu predsedniku Romanu Žvegliču, ker je ohranil zbornico v dobri kondiciji.

Z delom smo pričeli takoj. Imamo jasno začrtane cilje za ohranitev in razvoj slovenskega kmetijstva. Naša vizija je graditi slovensko prehransko varnost na družinskih kmetijah, zato so nujne debirokratizacija, krepitev dopolnilnih dejavnosti in pomladitev kmetij. Zavzemali se bomo za pripravo dolgoročne strategije razvoja kmetijstva in gozdarstva ter upamo, da bo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prevzelo iniciativo in nas vključilo kot aktivnega partnerja. Na območja z omejenimi dejavniki kmetovanja je treba pripeljati dodatna finančna sredstva, povečati želimo gospodarsko funkcijo slovenskih gozdov, da bodo lastniki gozdov vključeni v pripravo različnih strategij tako na ravni Evropske unije kot na ravni Slovenije, prav tako je treba bolj aktivno delovati pri upravljanju z zvermi in divjadjo v Sloveniji.

V luči aktualnega dogajanja obžalujemo nevtrarno držo Slovenije pri odločitvi večine evropskih držav za spremembo Bernske konvencije za zmanjšanje zaščite volka. Pričakujemo spremembo habitatne direktive, ki bo Ministrstvu za naravne vire in prostor omogočila izvajanje vseh postopkov za bolj učinkovito upravljanje z volkom. Novo birokratsko breme predstavlja tudi uredba o krčenju gozdov, saj bo treba beležiti količino in mesto poseka ter prodajo lesa. Prehodno obdobje je sicer podaljšano za eno leto, naša želja pa je, da bi tudi Slovenija v Bruslju podprla možnost izjem za države, kjer je gozdarstvo v dobrem stanju. Tako slovenske kot evropske kmete je presenetila novica o dogovoru o prostotrgovinskem sporazumu Mercosur. Prepričan sem, da bodo slovenski kmetje zaradi uvoza cenejših živil bistveno manj konkurenčni, uvožena hrana pa bo manj kakovostna, zato naj Slovenija sporazum podpre le pod pogojem, da bo vključeval spoštovanje evropskih standardov pridelave.

Zahvaljujem se vsem kmeticam in kmetom, ki pridelujete hrano, ker s tem ohranjate tudi lepoto Slovenije, obdelanost, poseljenost in Slovenijo v vsem svojem najlepšem sijaju. Pred prazniki voščim vsem kmeticam in kmetom ter vsem lastnikom gozdov čim bolj mirne praznike, preživete v družinskem okolju, in hkrati tudi čim bolj mirno leto, ki je pred nami.

VSEBINA

NE PREZRITE	Poziv za predloge za imenovanje članov strokovnih odborov	3
NA KRATKO	Dogodki in aktivnosti zbornice	5
V SREDIŠČU	Čudovita praznična darila s slovenskih kmetij	8
	Božji les ali božje drevce	9
ZASTOPANJE	Člani sveta KGZS 2024–2028	10
	»Kmetje se moramo znati ceniti«	12
	Novo izvoljeni organi zbornice	14
	Iskanje trajnih rešitev	15
	Novo vrednotenje nepremičnin	16
SVETOVANJE	Trideset let sistema FADN	17
	Tla, naš nenadomestljivi vir	18
	Kako brezplačno do pravega znanja	20
	Zorenje in priprava zorenega mesa	21
	Zametki pridelave zelišč na večjih površinah	22
	Kako do zdravih sadik divjega šparglja Za boljša tla v hmeljiščih	23
	Slovenska konoplja Fiona	24
V boju proti podnebnim spremembam	25	
Inovativen model kot pomoč po požaru	26	
Peti Poklukarjevi dnevi	27	
Uporaba zeolita v živinoreji	28	

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 188, december 2024 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjaska ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinarja: Aleksandra Trupej in Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 102.000 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Poziv za predloge za imenovanje članov strokovnih odborov pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije

Upravni odbor KGZS je na prvi redni seji, ki je potekala 5. decembra 2024, sprejel sklep o imenovanju strokovnih odborov pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, s katerim poziva vse predstavnike list na volitvah v organe KGZS 2024 ter člane Sveta in Upravnega odbora, da podajo predloge za imenovanje članov strokovnih odborov pri KGZS po naslednjem seznamu:

- Strokovni odbor za akvakulturo in morsko ribištvo
- Strokovni odbor za čebelarstvo
- Strokovni odbor za dopolnilne dejavnosti
- Strokovni odbor za OMD, majhne kmetije in agrarne skupnosti
- Strokovni odbor za govedorejo
- Strokovni odbor za hmeljarstvo
- Strokovni odbor za konjerejo
- Strokovni odbor za gozdarstvo
- Strokovni odbor za oljkarstvo
- Strokovni odbor za perutninarstvo
- Strokovni odbor za poljedelstvo
- Strokovni odbor za prašičerejo
- Strokovni odbor za promocijo in

- lokalno pridelano hrano
- Strokovni odbor za skupno kmetijsko politiko in mednarodno sodelovanje
- Strokovni odbor za rejo drobnice
- Strokovni odbor za sadjarstvo
- Strokovni odbor za ekološko kmetovanje
- Strokovni odbor za šolstvo, raziskave, razvoj, socialno varnost in kmečko družino
- Strokovni odbor za upravljanje in zaščito zemljišč in vodne zadrževalnike
- Strokovni odbor za vinogradništvo, vinarstvo in trsničarstvo
- Strokovni odbor za zelenjadarstvo, vrtnarstvo in zeliščarstvo
- Strokovni odbor za veterinarstvo
- Strokovni odbor za lovstvo, zveri in obore

Strokovni odbori pri KGZS so posvetovalni organi Sveta in Upravnega odbora zbornice. Njihova naloga je oblikovati stališča do predlogov zakonodaje na vseh ravneh in podajati predloge ter rešitve za napredek kmetijstva in razvoja podeželja.

Zato predlagamo, da se pri izbiri kandidatov osredotočite predvsem na njihove strokovne kompetence, pripravljenost za delo v predlaganem odboru ter poznavanje problematike v praksi.

Rok za oddajo predlogov je **15. januar 2025**. Predloge, ki naj poleg imena, priimka in naslova kandidata vsebujejo tudi elektronski naslov in mobilno številko, posredujte na elektronski naslov: monika.cerin@kgzs.si.

Člane strokovnih odborov na predlog predsednika imenuje in razrešuje Upravni odbor. Strokovni odbor ima praviloma največ sedem članov, sestavljen pa je iz članov zbornice in drugih strokovnjakov, ki niso nujno člani zbornice. Člani odbora izmed sebe izvolijo predsednika in podpredsednika odbora.

Prosimo vas, da pri pripravi predlogov upoštevate pripravljenost predlaganih kandidatov za delo v predlaganem odboru ter v pripravo predlogov vključite tudi različne organizacije, ki delujejo na področju, na katerega se nanaša delo posameznega odbora.

Z navdušenjem in veliko mero zaupanja v vse, ki sodelujete z nami, vstopamo v leto 2025.

V pričakovanju novega in z željo po nadaljnjem skupnem delu v dobro kmetijstva in gozdarstva

vam želimo vesele božične praznike ter zdravo leto, polno veselja, sodelovanja in uspehov.

Prijava za izvajanje ukrepa ekološko kmetovanje (EK) z letom 2025

Nov Strateški načrt skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027) daje velik poudarek ekološkemu kmetovanju in so zato za njegovo spodbujanje namenjena tudi višja sredstva. Ekološki pridelovalci se lahko vključijo v dve intervenciji, ki neposredno podpirata ekološko pridelavo, in sicer v intervencijo Ekološko kmetovanje in v intervencijo Ekološko čebelarjenje.

Kot vsako leto se je treba za vstop v ukrep ekološkega kmetovanja in ukrep ekološkega čebelarjenja z naslednjim koledarskim letom (2025) prijaviti pri eni izmed pooblaščenih kontrolnih organizacij, in sicer **do konca letošnjega leta (31. 12. 2024)**. Zato vabimo vse, ki se na novo odločate za ukrep, da to storite čimprej oziroma najpozneje do konca leta.

Pooblaščen kontrolne organizacije so:

- Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (Inštitut KON-CERT),
- Inštitut za kontrolo in certificiranje Univerze v Mariboru (IKC UM),
- Bureau Veritas d.o.o.,
- TÜV SÜD Sava.

Za dodatna pojasnila, svetovanja in informacije se lahko obrnete na našo kmetijsko svetovalno službo.

Vabilo na usposabljanje – Ekološko kmetovanje

V letih 2023 oziroma 2024 ste se odločili za izvajanje intervencije EK (ekološko kmetovanje), zato je treba v petletnem obdobju izvajanja obveznosti te intervencije opraviti skupno 25 šolskih ur usposabljanj, od tega 15 ur v prvih treh letih trajanja obveznosti. Če ste vstopili v intervencijo EK leta 2023, morate 15 ur usposabljanj opraviti do konca leta 2025.

MKGP je določilo 17 tem oziroma področij usposabljanj, med katerimi lahko izbirate. Med vsemi temami, ki bodo na voljo, boste lahko izbrali tiste, ki vam bodo najbolj ustrezale glede na usmeritev vaše kmetije.

Priporočamo vam udeležbo na usposabljanjih, ki jih bomo izvedli sodelavci Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor. Informacije o usposabljanjih s področij preostalih tem, ki jih bodo izvedli na drugih kmetijsko-gozdarskih zavodih, lahko najdete na spletni strani KGZS.

Tip dogodka: Ekološko kmetijstvo, Čebele

V zimskem času 2025 bomo za vas izvedli izobraževanja v obliki spletnih usposabljanj. Vsako izobraževanje traja tri šolske ure.

- Datum: 10. 1. 2025, ura: 9.00–11.30 – Tema: Tehnologije in ekonomski učinki ekološkega poljedelstva
- Datum: 17. 1. 2025, ura: 9.00–11.30 – Tema: Tehnologije in ekonomski učinki ekološkega vrtnarstva
- Datum: 24. 1. 2025, ura: 9.00–11.30 – Tema: Tehnologije in ekonomski učinki ekološkega trajnega nasada
- Datum: 31. 1. 2025, ura: 9.00–11.30 – Tema: Tehnologije in ekonomski učinki ekološke govedoreje
- Datum: 11. 2. 2025, ura: 9.00–11.30 – Tema: Varstvo rastlin v ekološki pridelavi

Več informacij in možnost prijave na spletni strani www.kgzs.si/dogodek/vabilo-na-usposabljanje-ek-24700.

Nekateri pomembni roki

Do kdaj?	Kaj?
9. 1.	1. razpis za intervencijo IRP31 – podpora za projekte EIP
22. 1.	Razpis za intervencijo IRP17 – naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil za leto 2024
23. 1.	1. razpis za intervencijo IRP38 – konzorciji institucij znanja v podporo prehodu kmetijstva v zeleno, digitalno in podnebno nevtralno
27. 1.	3. razpis za podukrep M08.3 podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov iz PRP za obdobje 2014–2020 za leto 2024
29. 1.	Razpis za intervencijo IRP21 – naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS za leto 2024
5. 2.	Razpis za intervencijo IRP37 – naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje travniških habitatov za leto 2024
10. 2.	Razpis za intervencijo naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevsničarstva (IRP09) za leto 2024
Do datuma zaprtja	7. razpis za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020
Do porabe sredstev	3. razpis za Ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014–2020

Nekateri pomembnejši dogodki

Kdaj?	Kaj?
17.–26. 1.	Sejem Zeleni teden – Grüne Woche, Berlin, Nemčija
17.–18. 1.	Informativa – sejem izobraževanja in poklicev, GR, Ljubljana
17.–19. 1.	Agrarmesse, Celovec, Avstrija
23.–25. 1.	Agromashexpo, Budimpešta, Madžarska
12.–13. 2.	NovelFarm, Pordenone, Italija

Zbral: Ma. P.

• Mešanica naravne in reciklirane gume,
• nederseča zgornja površina,
• žlebasta spodnja stran za drenažo,
• življenjska doba 15 let in več.

CENOVNO UGODNE
CENOVNO DOSTOPNE GUME

5 LET GARANCIJA
IZREDNO VZDRŽLJIVE

041-288-402 – Dino
info@jodito-f.si
www.jodito-f.si

SREČNO 2025!

Dogodki in aktivnosti zbornice

Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom

KGZS nasprotuje dogovoru o prostotrgovinskem sporazumu Mercosur

Slovenski kmetje bodo zaradi uvoza cenejših živil bistveno manj konkurenčni, uvožena hrana pa bo manj kakovostna, zato naj Slovenija sporazum podpre le pod pogojem, da bo vključeval spoštovanje evropskih standardov pridelave.

Sporazum med Evropsko unijo (EU) in južnoameriškim Mercosurjem, v katerem sodelujejo Argentina, Brazilija, Urugvaj in Paragvaj, predvideva liberalizacijo trgovine s kmetijskimi pridelki, ki niso pridelani z upoštevanjem enakih okoljskih standardov pridelave kot v EU. Ta kmetom postavlja stroge zahteve, zato je hrana, pridelana v EU, visoko kakovostna.

Predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) dr. Jože Podgoršek:

»Hrana bo prišla na naše police iz pridelav, ki ne upoštevajo okoljskih standardov, dobrobiti živali, kjer se krčijo gozdovi, da se lahko prideluje hrana, kjer je raba hormonov in antibiotikov na povsem drugačni ravni, kot je to v Evropi, predvsem pa v Sloveniji.«

Živila, ki bodo prišla na slovenski trg, bodo cenejša in slabše kakovosti kot živila slovenskih kmetov.

»Sporazum je z vidika slovenskega in evropskega kmetijstva slab. Verjetno je dober za ostale panoge na gospodarskem področju, vendar bo žrtev sporazuma zagotovo kmetijski sektor, saj bodo slovenski kmetje bistveno manj uspešni na trgu,« še pravi Podgoršek.

KGZS se pridružuje stališču Evropskega združenja sindikatov kmetov Copa-Cogeca, ki meni, da bo imel dogovor, če bo ratificiran, hude posledice za družinsko kmetovanje po vsej Evropski uniji.

KGZS je nasprotovanje sporazumu Mercosur izrazila že v eni od protestnih zahtev, in sicer, da naj EU in Slovenija sporazum podpreta le, če bo vključeval močne varovalke za zaščito kmetov, v prvi vrsti upoštevanje in spoštovanje veljavnih EU standardov glede varnosti in kakovosti kmetijskih pridelkov in živil, ki so predmet sporazuma, ter varovanje tako nacionalnega kot evropskega kmetijstva in prehranske suverenosti.

Pričakujemo boljše upravljanje z volkovi

Večina evropskih držav se je strinjala s spremembo bernske konvencije, ki določa stopnjo zaščite volka (*Canis lupus*). Sprememba temelji na podatkih, ki kaže-

jo 80-odstotno povečanje števila volkov v Evropi v zadnjih desetih letih. To kaže na uspeh zaščite volka v zadnjih desetletjih in naraščajoče težave, ki iz tega izhajajo.

KGZS pričakuje, da bo spremembi bernske konvencije sledila sprememba habitatne direktive na nivoju Evropske unije, kar pomeni, da bomo lahko v Sloveniji bolj učinkovito upravljali z volkom. V tem primeru bi države, ki imajo volka v ugodnem stanju ohranjenosti (tudi Slovenija), premaknile njegov status iz priloge IV (stroga zaščita) v prilogo V (zaščita). Zaveza po ohranjanju ugodnega stanja populacije volkov bi ostala, vendar bi lahko bil pristop k upravljanju prožnejši, hitrejši ter bi upošteval lokalne in regionalne razmere. V primeru te rešitve bi lahko izvajali takojšnji odvzem problematičnih volkov do določene kvote.

»Sprememba bernske konvencije in habitatne direktive bo Ministrstvu za naravne vire in prostor omogočila izvajanje vseh postopkov za bolj učinkovito upravljanje z volkom. Pričakujemo, da bi lahko v naslednjem letu vse te procese zaključili do te mere, da se potem lahko začne aktivno upravljanje tudi z volkom,« je povedal predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek.

V Sloveniji je populacija volkov v ugodnem stanju z eno največjih gostot v Evropi. Dolgoletna zaščita volkov v Evropi je povzročila eksponentno rast populacije volkov v kulturni krajini. V državah, kjer s populacijo volkov ne upravljajo, se že kažejo negativne posledice križanja s psi ter zahajanja volkov v mesta. Ena večjih težav so tudi krivolovi, ki niso pod nadzorom, s tem pa je tudi resno ogrožen obstoj te vrste.

Med finalisti natečaja Agro Hi-tech tudi KGZS

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije se je s z orodjem SMT za strateško načrtovanje razvoja kmetij uvrstila v finale natečaja Agro Hi-tech 2024. Razglasitev zmagovalcev je potekala na 9. Agro hi-tech konferenci, na kateri je bilo med drugim predstavljenih kar nekaj zanimivih predlogov, kako lahko kmetijstvo postane bolj energijsko učinkovito.

Priznanje je prevzela vodja službe za podjetništvo na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije Darja Pipan. »Ta nagrada pomeni ekipi, ki se je leta in leta trudila in uspela uvesti orodje SMT za strateško načrtovanje kmetij, več kot denar,« je v svojem nagovoru povedala Pipanova. »Sem aktivna članica te ekipe, ki deluje na sedežu Kmetijsko gozdarske zborni-

Darja Pipan (desno) prejema priznanje.

ce Slovenije v Ljubljani in na vseh osmih območnih zavodih KGZS na območju Slovenije.

Zadali smo si cilj, da rešimo problem, kako pomembno je dolgoročno strateško načrtovanje. Iskali smo orodje, ki bi ga lahko kmetijski svetovalci uporabili za to, da pripeljejo kmeta do tega, da lahko sam strateško načrtuje. To je bil za vse nas kar velik izziv. Za našo ekipo je nagrada že to, da smo uspeli, da je bila odločitev prava. Vrsta izzivov nas je spremljala, da smo prišli do plakete, ki je potrditev dela celotni ekipi,« je poudarila in odgovorila še na vprašanje urednice portala Agrobiznis. si Jane Petkovšek Štakul glede odziva med kmeti: »Ti so zelo pozitivni. Včasih je kmete težko prepričati, da si vzamejo čas in se pridružijo tridnevni delavnici izdelave strateškega načrta, ko pa pridejo in se vrnejo s svojim strateškim načrtom, je njihov dvig samozavesti in navdušenje neprecenljivo.«

Teden slovenske hrane in tradicionalni slovenski zajtrk

Ob omembi »Tradicionalni slovenski zajtrk« se generacijam sodelujočih otrok zbudi spomin na dišeč kruh z maslom in medom, toplo mleko in sočno jabolko s kmetije. V Sloveniji pridelana hrana je vrhunske kakovosti, v veliki meri so prav kmetje v Sloveniji zaslužni za veliko biodiverziteto in zdravo okolje, v katerem živimo. Vabljeni k ogledu poučne oddaje KROMPIR in obisku kmetij.

Tradicionalni slovenski zajtrk povezuje kmetijstvo, čebelarstvo, šolstvo, zdravje, šport, kulturo in vedno nove deležnike. Gre za osrednji dogodek tedna slovenske hrane in zaživi po vrtcih ter osnovnih šolah in drugih ustanovah vsak tretji petek v novembru.

V sklopu aktivnosti, ki jih pripravlja medresorska skupina, v kateri sodeluje tudi Kmetijsko gozdarska zbor-

nica Slovenije, je v sodelovanju z RTV Slovenija letos nastala nadvse zanimiva oddaja Krompir – TSZ. Ustvarjalci oddaje so med drugim zapisali: »V simpatičnih dokumentarnih prispevkih s terena bodo otroci s slovenskih kmetij predstavili pridobivanje oz. pripravo domačega kruha, masla, medu, mleka in jabolk. S sproščenimi in zabavnimi predstavami na terenu želimo mlade gledalce pritegniti k pomenu Tradicionalnega slovenskega zajtrka in k zavedanju vrednosti sveže domače hrane. Vzbuditi zanimanje in odgovornost otrok do narave, domačega kmetovanja in živali ter zavedanje pomena domače samooskrbe, ohranjanja čistega in zdravega okolja je naš kredit na dolgi rok.«

Teden slovenske hrane je medresorski projekt, v katerem sodeluje petnajst partnerjev in ga vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Osnovni cilj je podpora slovenskim pridelovalcem in predelovalcem hrane ter spodbujanje samooskrbe s kakovostno hrano iz lokalnega okolja. »V Sloveniji je samooskrba pri sadju in zelenjavi zaskrbljujoča, zato si jo želimo povečati s smotrno uvedbo tehnologij, ki zagotavljajo bolj stabilne pogoje pridelave. A ključno vlogo pri samooskrbi imajo prav potrošniki, ko se odločajo za nakup. Pri tem je nujno vedno znova zbuditi zavedanje širše javnosti o pomenu kmetijstva in ohranjanju obdelovalnih površin, o pomenu lokalno pridelanih in predelanih živil ter o zavedanju pomena nakupa in uživanja sezonske, lokalno pridelane hrane,« je med drugim izpostavil predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) **dr. Jože Podgoršek**. Dodal je še, da je treba skrbeti za samooskrbo prav v času miru in obilja, zavedanje, kaj pomeni pomanjkanje hrane, ko se zaprejo meje, je dodatna

spodbuda za nakup pri lokalnem kmetu.

Pomen ohranjanja kmetijskih zemljišč, ki jih je v Sloveniji vse manj, in spodbujanja kmetov, da jih obdelujejo, je v svojem nagovoru izpostavila tudi ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **Mateja Čalušič**. »Moja želja je zaščititi kmetijska zemljišča. Kot voda je tudi hrana ključna za preživetje. Brez kmetijskih zemljišč in kmetov hrane ne bo več,« je poudarila in se zahvalila generacijam prednikov, ki so zemljišča ohranili ter naslednikom predali izkušnje, delovne navade in modrost.

Osnovni cilj projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, ki se je s sklepom Vlade RS v letu 2024 razširil na teden slovenske hrane, je podpora slovenskim pridelovalcem in predelovalcem hrane ter spodbujanje samooskrbe s kakovostno hrano iz lokalnega okolja. Ozaveščanje v okviru tedna slovenske hrane bo usmerjeno na javne ustanove, gostinske obrate, gospodinjstva in širšo javnost. Z vidika KGZS in slovenskih kmetov so aktivnosti v sklopu Tradicionalnega slovenskega zajtrka pripomogle k povezovanju kmetij z javnimi ustanovami. Pristojna ministrstva so pripravila ustrezne pravne podlage in vsi skupaj vzgajamo generacije otrok, ki rastejo v zavedanju pomena lokalne pridelave in zdravju prijaznega načina prehranjevanja. Gre za dober primer medresorskega sodelovanja.

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo pripravili seznam kmetij, ki jih lahko osnovne šole in vrtni obiščejo. Seznam je aktualen za obiske prek celega leta in se bo s časom dopolnjeval ter posodabljal. Na seznam se lahko prijavite prek naše spletne strani.

Dan shem kakovosti

Čebelarstva zveza Slovenije je priredila strokovno razpravo in tiskovno konferenco ob Dnevu shem kakovosti. Govorci so razpravljali o izzivih ter koristih shem kakovosti. Strinjali so se, da je treba vzpostaviti zaupanje v izdelke slovenskega kmeta.

V Sloveniji imamo tri sheme višje kakovosti medu: Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kočevski gozdni med z zaščiteno označbo porekla in Kraški med z zaščiteno označbo porekla. Med, vključen v evropske sheme kakovosti, mora dosegati še višje kakovostne

parametre, kot jih predpisuje Pravilnik o medu. Poleg tega mora biti pridelan na določenem geografskem območju, čebelarji pa morajo čebelariti po načelih dobre čebelarstva prakse, pri čemer jih nadzirajo še neodvisne kontrolne organizacije.

Zlorabe porekla in nadzor zlorab porekla je poseben izziv shem kakovosti, je poudaril **Branko Ravnik**, prehranski varuh. »Treba je tudi dvigniti zavedanje o tem, kaj so nedovoljena ravnanja,« je dejal. Povedal je tudi, da so sheme orodje za razlikovanje, ki temelji na visoki kakovosti, tradiciji in poreklu. So ključno orodje, da lahko nekdo dobi boljši pogajalski položaj v verigi. Ključni izzivi, s katerimi se po njegovo soočajo sheme kakovosti, so prepoznavnost pri potrošniku, pripravljenost potrošnika, da prizna ceno, ali so ostali deležniki pripravljeni zagotoviti poseben položaj, tudi ko gre za maržiranje, uvrščanje na police.

Sheme kakovosti so orodje, prek katerega bomo slovenskega potrošnika prepričali k nakupu hrane slovenskega porekla, je povedal predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **dr. Jože Podgoršek**: »Na slovenskega kmeta smo se v zdajšnjem obdobju spomnili dvakrat, v začetku korona krize in v začetku vojne v Ukrajini. Takrat smo vsi pogledovali proti kmetu, ali imamo hrane dovolj. Moramo se zavedati, da je samooskrba dolgoročen proces. Slovenski potrošniki bodo pripomogli k samooskrbi z nakupom slovenske hrane.« Opozoril je, da je eden ključnih izzivov povečati prepoznavnost zaščitene proizvodov. Ti pa predstavljajo priložnost za kmetije, ki prodajajo izdelke: »Promocija shem kakovosti bo nedvomno dala priložnost slovenskim kmetijam, pri tem moramo prepričati tudi potrošnika, da so poceni prehranski izdelki tudi manj kakovostni. Uživajmo hrano lokalnega porekla in tudi shem kakovosti, ki imajo svojo dodano vrednost.«

Boštjan Noč, predsednik Čebelarstva zveze Slovenije, je dejal, da je treba vzpostaviti zaupanje v pridelovalce: »Hrana bo v Sloveniji cenjena, ko v šoli kmet ne bo več zmerljivka, ampak tisti, ki ga bodo otroci spoštovali. Če bomo otroke v šolah naučili, da je hrana nepogrešljiva in da je slovenska hrana najboljša, bo kmet spoštovan in bo tudi zaupanje v znamke.«

Potrošniki lahko med, vključen v evropske sheme kakovosti, prepoznajo po označbah ZGO in ZOP na nalepki na kozarcu, ki sta hkrati tudi edino zagotovilo višje kontrolirane kakovosti, sledljivosti in znanega porekla.

Zavrnjena pobuda za spremembo roka pokritosti tal

»Ministrstvo nima pravne podlage za premik roka obveznosti pokritosti tal z zelenim pokrovom, ki je določen za obdobje od 15. novembra 2024 do 15. februarja 2025,« je navedeno v odgovoru vlaga-

teljem zahteve. Nosilci kmetijskih gospodarstev morajo višjo silo sporočiti po običajnem postopku. Zahtevke za shemo ZEL se lahko umakne najpozneje do 28. marca 2025 oziroma čim prej zaradi morebitnih pregledov na kraju samem.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS v odgovoru na našo zahtevo navaja, da je to obdobje opredeljeno v uredbah in je zaradi zimskega časa ter obilnih padavin najbolj podvrženo eroziji in spiranju hranil iz tal. Nosilec kmetijskega gospodarstva, ki je zavezan k izpolnje-

- se pri operacijah VOD in PAS_VOD plačilo dodeli v celoti ne glede na to, da zaradi višje sile njivske površine ne bodo pokrite z zeleno odejo najmanj 220 dni v koledarskem letu, zelen pokrov pa ne bo viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, izpolnjene pa bodo tudi druge zahteve za izvajanje teh operacij.

Nosilec kmetijskega gospodarstva mora prenehanje višje sile in izvedbo setve agenciji pisno sporočiti, kar lahko stori prek aplikacije Sopotnik (na ustreznem GERK) ali pa pošlje pisno obvestilo agenciji.

vanju zahtev DKOP 5 ali DKOP 6 in je oddal zahtevek za shemo ZEL ali je vključen v operacije VOD ali PAS_VOD ter zaradi posledic višje sile ne bo mogel pravočasno izvesti setve za zagotovitev zelenega pokrova v navedenem obdobju, mora Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja sporočiti višjo silo po običajnem postopku. To lahko stori v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti, na predpisanem obrazcu.

Glede na podatke ARSO nosilcu kmetijskega gospodarstva pri sporočanju višje sile ni treba prilagati dokazil.

POZOR: V primeru zahtevkov za shemo ZEL ter operaciji VOD in PAS_VOD mora nosilec kmetijskega gospodarstva zagotoviti setev primernih kmetijskih rastlin, ki bodo omogočile zeleni pokrov ornih površin še znotraj zahtevanega obdobja takoj po prenehanju višje sile. Če nosilec kmetijskega gospodarstva setev zaradi višje sile izvede kasneje in pravočasno predloži obrazec za sporočanje višje sile:

- je za shemo ZEL upravičen do celotnega plačila, kljub temu da bo zelen pokrov zaradi višje sile vzpostavljen kasneje in ne bo viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, pri čemer pa mora izpolnjevati tudi druge pogoje upravičenosti te sheme;

Na primer: »Dne XX. YY. 2004, sem lahko za shemo _____ ali operacijo _____ izvedel setev, ker je višja sila, namočenost zemljišča, ki je onemogočala setev, prenehala.«

Če nosilec kmetijskega gospodarstva ne izvede setve po prenehanju višje sile:

- za shemo ZEL kljub sporočanju višje sile ni upravičen do plačila in mora umakniti zahtevek za to shemo;

- se pri operacijah VOD ali PAS_VOD na podlagi sporočene višje sile prizna izpolnjevanje obveznosti, plačilo za omenjeni operaciji pa se zniža v skladu s Prilogo 6 (Katalog kršitev in upravnih sankcij) Uredbe o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (Uradni list RS, št. 30/24 in 78/24).

Nosilec kmetijskega gospodarstva zahtevke za shemo ZEL lahko umakne najpozneje do 28. marca 2025 oziroma čim prej zaradi morebitnih pregledov na kraju samem.

» ZBORNIČNI URAD, KGZS

Srečno 2025

*Smisel življenja ni zapisan v zvezdah, ni skrit v oblakih,
ne čaka v daljavah, ne sprašuje v znakih.
Smisel je v koraku, ki ga zdaj narediš,
v trenutku ljubezni, ki ga z nekom deliš.
V drobnih stvareh, ki jih včasih ne vidiš,
v iskrenem objemu, ki ga nežno začutiš.*

*Naj bo prihajajoče leto 2025 polno novih priložnosti,
poslovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.*

*Želimo Vam, da praznike preživite v krogu svojih
najbližjih, obkroženi z veseljem, mirom in toplino.*

*Vselimo se nadaljnega sodelovanja in novih
uspešnih zgodb, ki jih bomo pisali skupaj.*

*Blagoslovljen božič in srečno v novem letu,
Vam želi kolektiv Osemenjevalnega centra Preska.*

**KGZS - Zavod LJ
Osemenjevalni center Preska**

Cesta v Bonovec 1, 1215 Medvode
tel.: (01) 361 12 66
e-mail: oc.preska@lj.kgzs.si

www.ocpreska.lj.kgzs.si

Čudovita praznična darila s slovenskih kmetij

Praznični dnevi so že od nekdaj zaznamovani z obdarovanji.

Izbira primernega darila je večšina, ki zahteva premislek, občutek in spoštovanje do prejemnika. Pri obdarovanju velja nekaj temeljnih pravil, ki nam pomagajo, da izberemo darilo, ki bo prejemnika resnično razveselilo in mu ostalo v lepem spominu.

Že naši predniki so se radi veselili, praznovali ob žetvi, rojstvu, poroki, v čast bogovom in še čemu. Tako so kre-

koli nas povezuje z obdarovanjem, je težko reči. Vsekakor pa ga bodo vsi z veseljem sprejeli, če bo pozornost oblikovana v košarici z domačimi dobrotami.

Kam po darila

Posebno pozornost velja nameniti avtohtonim, domačim darilom. Slovenija premore bogato tradicijo unikatnih izdelkov, ki predstavljajo

na kmetijah. Mnoge oblikujejo darilne aranžmaje že vnaprej, vedno pa je mogoče dobiti kaj tudi po želji in okusu posameznika.

Trije razlogi za nakup na slovenskih kmetijah

Konec leta se vztrajno bliža, z njim pa tudi čas obdarovanj. Za obdarovanje si je vedno treba vzeti čas in ga načrtovati nekoliko vnaprej. Predstavljamo vam nekaj nasvetov, kako na izviren način obdariti svoje najdražje, svoje zaposlene in poslovne partnerje.

Osebnostna, poslovna in promocijska darila so izvrstna priložnost, da svojim bližnjim, zaposlenim in poslovnim partnerjem pokažete, da jih cenite, hkrati pa z njimi povečate tudi prepoznavnost svojega podjetja. A včasih je težko izbrati darilo, ki bo všeč prav vsakomur, hkrati pa mu bo prišlo tudi prav. Zakaj ne bi letos ubrali drugačne poti in namesto običajnih poslovnih daril podarili nekaj slovenskega, nekaj z naših kmetij?

Predstavljamo vam tri razloge, ki vas bodo prepričali, da je darilo s slovenskih kmetij »ta pravo«:

- je nekaj, kar rabimo vsak dan,
- je pridelano in lahko tudi predelano na kmetiji sami,
- je lahko personalizirano

in dosegljivo v različnih vrednostih.

Ne samo kaj, temveč tudi kako

Obdarovanja ne predstavljajo samo darilo, ampak ga sestavlja celotna izkušnja, zato ni pomembno samo, s čim obdarimo, ampak tudi, kako obdarimo. Pri tem vam svetujemo:

- Ne varčujte z embalažo.
- Darilu priložite tudi čestitko.
- Darilo dostavite osebno.

Pomemben je občutek, ne cena

Za obdarovanje velja, da vrednost ni najpomembnejša. Pomembnejše je, da je darilo skrbno izbrano, osebno in ima zgodbo, pri čemer je ključno, da darilo izraža spoštovanje in pozornost.

Pri izbiri daril velja zlato pravilo: bolje je darovati manj, a premišljeno in z občutkom, kot darilo, ki je zgolj formalno in brez prave vrednosti. Prava vrednost darila se skriva v pozornosti, s katero ga izberemo, in sporočilu, ki ga nosilec daje.

» ANDREJKA KRT, KGZS

Letos podarite košarico z domačimi dobrotami slovenskih kmetij (vir: ZTKS).

pili svojo in skupinsko samozavest. Občutek, da pripadaš nekomu, nečemu višjemu, je bil za njih nekaj nepojmljivega.

Prazniki so že v Antiki potegnili za seboj trgovce in trgovino. Na velikih praznovanjih, še posebej na atletskih igrah – v času antične Grčije, so množico ljudi oskrbovali s hrano, pijačo, okraski, kot so rokodelska dela, podobice, figurice.

Ta običaj se še vedno skrbno ohranja in čeprav bi lahko o tem tudi širše razpravljali, smo pozornosti v obliki darila vsi veseli. Kakšno naj bo tisto pravo darilo oziroma obdaritev tudi v znak zahvale za dobro sodelovanje, strpnost ali kar-

jo odlično izbiro za obdarovanje. Med najprivlačnejšimi so izdelki umetnostnih obrti, kot so lončeni izdelki iz Prekmurja, lectovo srce, ročno izdelani leseni izdelki ali unikatni keramični izdelki. Prav tako ne boste zgrešili, če boste izbirali med kakovostnimi prehranski izdelki, kot so štorija, domača marmelada, oljčno olje, vino iz lokalnih vinogradov ali sir z geografsko zaščito. Zanimivi pa so tudi ročno izdelani tekstilni izdelki, ki jih ustvarjajo lokalni mojstri – npr. volneni šali, pletenine ali unikatne vezene drobnarije.

Vsekakor boste prava slovenska darila najlažje našli

Darila, ki so oproščena davkov, zajemajo več kategorij:

1. Sorodstvena razmerja

- darila med zakonci,
- darila med starši in otroki,
- darila med starimi starši in vnuki,
- darila med sorojenci.

2. Vrednostne omejitve

- darila do vrednosti 5.000 evrov so praviloma oproščena davka.
- pri večjih vrednostnih razredih se začne obračunavanje dohodnine.

Pomembno je vedeti, da so natančna pravila lahko zapletena in se občasno spreminjajo, zato je vedno priporočljivo preveriti trenutno veljavno zakonodajo ali se posvetovati z davčnim strokovnjakom.

Božji les ali božje drevce

Ali dandanes še poznamo simboliko in pomen navadne bodike oz. božjega lesa?

V decembru so noči vedno daljše in že od nekdaj je ta čas veljal za zaključek nekega obdobja, ki mu je sledilo novo rojstvo, nova luč. Pri praznovanju tega prehoda so bile vedno pomembne prav zimzelenne rastline, ki so s svojimi zelenimi listi tudi v zimskem času dajale videz življenja.

Med tovrstne rastline zagotovo spada tudi navadna bodika (*Ilex aquifolium* (L.)). Na to v več pogledih posebno drevesno vrsto se zato marsikdo spomni tudi v času pred božičem, saj jo ljudje radi uporabimo pri okraševanju adventnih venčkov, daril in drugi praznični dekoraciji. Nanjo pa se spomnimo tudi v času pred veliko nočjo, saj jo na cvetno nedeljo dodajamo v butare, presmece, beganice, snope, ljubenske potice ipd.

Navadno bodiko v Sloveniji pogosteje poznamo pod imenom božji les oz. božje drevce. Malo je drevesnih vrst, ki se lahko kosa s tako veličastnim imenom, kot ga ima bodika, božji namreč pomeni »ki izhaja od boga«.

Simbolični pomen

Že stari Rimljani in Grki so verjeli, da je bodika sveta rastlina, ki prinaša srečo. Častili so jo tudi Kelti, predstavljala je simbol sreče, veselja, novega upanja in moči. V krščanski simboliki bodika s svojimi trni predstavlja Kristusovo krono ob križanju, rdeči plodovi pa kaplje njegove krvi in darove svetih treh kraljev.

Opis

Navadna bodika je do 10 m visoko in do 30 cm debelo zimzeleno drevo (v izjemnih primerih zraste do 16 m), ki ga najdemo v vseh delih Slovenije, predvsem kot samoniklo podstojno drevo, še pogosteje pa kot grm v spodnji plasti bukovih, jelovo bukovih ali hrastovih gozdov.

Številne bodike so v Sloveniji razglašene kot naravne vrednote lokalnega ali dr-

žavnega pomena. Najdebelejša bodika v Sloveniji raste v Šentjanžu nad Štorami, njen nazadnje izmerjen obseg na prsni višini je leta 2018 znašal 191 cm (premer 61 cm), spada pa med eno največjih in najlepše raščenih dreves bodike pri nas. Gre za žensko drevo.

Za bodike je značilna počasnejša rast. Prvih petdeset let življenja je rast razmeroma hitra, potem pa se močno upočasni. Dočaka dvesto do tristo let.

Listi, les in skorja

Listi bodike so zimzeleni, usnjati, zgoraj bleščeči, spodaj motno zeleni. Listni rob je valovit in večinoma bodičasto nazobčan, od tod bodiki tudi ime. Za bodiko je značilno, da na istem drevesu najdemo tako liste z gladkim robom kot tudi bodičasto nazobčane liste, pri čemer velja, da so na starejših drevesih običajno listi brez trnov. Listi so nazobčani predvsem na spodnjih delih dreves, saj se drevo s tem pozimi brani pred objedanjem velikih rastlinojedih živali.

Posebnost bodike je, da je dvodomna vrsta, kar pomeni, da so moški in ženski cvetovi na različnih rastlinah. Torej poznamo moška drevesa in ženska drevesa, na katerih zrastejo rdeči plodovi.

Detajl lista

Les bodike nima črnjave in je bele do zelenkastobele barve, brez vonja, okusa in sija. Je zelo žilav, težak in trd. Težko se cepi, vendar izredno lepo polira, zato je bil zelo cenjen v rezbarstvu, iz njega so izdelovali sprehajalne palice, strugarske predmete in

intarzije.

Skorja drevesa vsebuje veliko tanina in gost lepljiv sok, ki so ga včasih pridobivali iz mladega lubja z namakanjem, kuhanjem in nato vrenjem kot najučinkovitejše lepilo za ptičje pasti, »ptičji lim«, za t. i. limanice.

Listi bodike so uporabni, plodovi ne

Bodika spada med strupene rastline. Rdeči koščičasti plodovi so ljudem strupeni ter povzročajo bruhanje in močno drisko, večje količine pa lahko tudi smrt. Če imamo majhne otroke, ki še ne razumejo, kaj lahko dajejo v usta, se zato bodiki v vrtu in domu raje izogibajmo.

Listi bodike imajo nekaj zdravilnih moči, ki so bile dobro znane že našim prednikom, danes pa je ta uporaba manj pogosta. V ljudskem zdravilstvu so jih nekoč uporabljali za zdravljenje zlatenice in putike, čaj iz listov pa pomaga pri revmi, protinu, bronhitisu, kašlju, prehladu in gripi. Pospešuje tudi izločanje sečnine in strupov ter delovanje črevesja, ledvic, pljuč in kože.

Bodiko zaradi dekorativnih jagod in bodičastih listov največkrat uporabljamo kot okrasno rastlino. V urbanem okolju, na vrtovih, v parkih in na pokopališčih jo vzgajamo kot samostojno drevo ali kot živo mejo, ki jo lahko poljubno oblikujemo. Živa meja z bodečimi listi učinkovito varuje pred prečkanjem, primeren pa je tudi za blaženje hrupa ob prometnicah v mestu in na vasi.

Bodika na vrtu ali v loncu lahko tudi uspešno nadome-

Bodika na pokopališču na Samostanskem hribu v Nazarjah; zaradi zimzelenih listov je bodika simbol življenja, zato so jo pogosto sađili ob cerkvah, grobovih in spomenikih.

šča božično drevo. Priporoča se, da rastline v loncu v notranjem prostoru ne zadržujemo več kot teden dni.

V prazničnem času in ob pomembnih dogodkih, kot so npr. rojstva, poroke ipd., pogosto ne vemo, kaj posebnega bi lahko podarili, zato si velja zapomniti, da lahko v ta namen podarimo tudi različna drevesa, npr. bodiko, s čemer bomo prispevali tudi k ohranjanju narave in okolja.

»ALOJZIJ GLUK, KGZS

Člani sveta KGZS 2024–2028

Predstavitev članov sveta v tem mandatu po abecednem redu

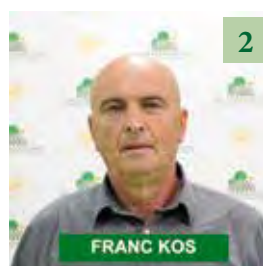
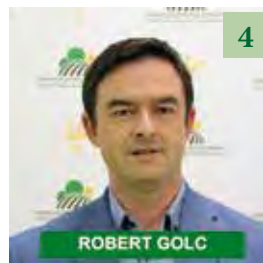
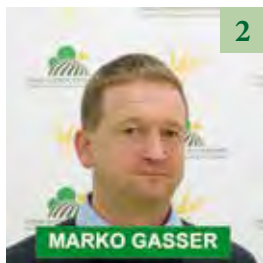
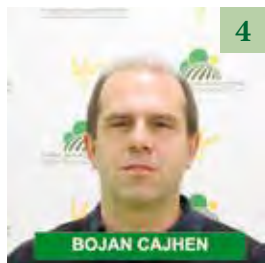
predsednik KGZS

podpredsednica KGZS
(1. volilna skupina - fizične osebe)

podpredsednik KGZS
(2. volilna skupina - pravne osebe)

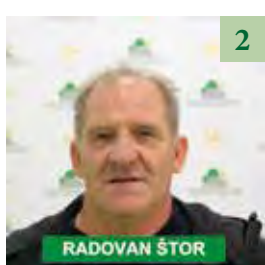
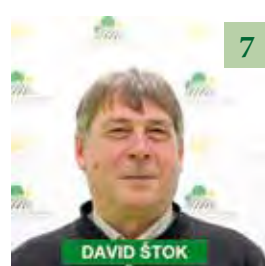
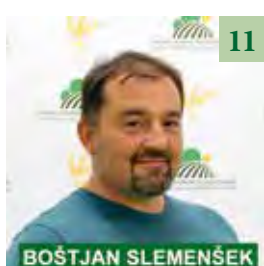
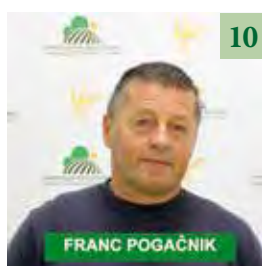
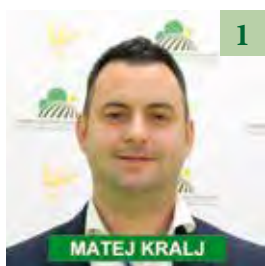

Seznam list, na katerih so kandidirali izvoljeni svetniki:

1. Društvo članov Sindikata kmetov in Društvo za razvoj kmetijstva - Lista

2. Društvo Forum za kmetijstvo in podeželje SDS
3. Društvo SKZ - Slovenska kmečka

- zveza
4. Društvo slovenski kmet
5. Društvo za razvoj kmetijstva - Lista Roman Žvegliča

- 6. Govedorejska društva Dobropolje, Ribnica in Velike Lašče
- 7. Kmečka lista - društvo za razvoj kmetijstva in podeželja
- 8. Kmečko društvo Nova Slovenija
- 9. Lista Antona Hohlerja
- 10. Predstavniki pravnih oseb
- 11. Združenje slovenske kmečke iniciative

»Kmetje se moramo znati ceniti«

Predstavitel novega vodstva KGZS

Dr. Jože Podgoršek je v začetku novembra prevzel vodenje Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS). Na Biotehniški fakulteti je doktoriral iz agrarne ekonomike. Bil je varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano ter minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kot predsednik KGZS se želi soočiti z nekaterimi težavami, ki najbolj pestijo kmeta: odpraviti administrativne ovire, spodbuditi mlade h kmetovanju, finančno okrepiti hribovske kmetije, opolnomočiti lastnike gozdov.

Kakšna je vizija vašega predsednikovanja, kakšne cilje ste si zadali?

V ekipi obeh dveh družtev, ki sestavljata koalicijo na zbornici, smo si zadali kar nekaj pomembnih ciljev. V prvi vrsti si želimo utrditi status družinske kmetije v slovenskem prostoru kot nosilca prehranske varnosti. V ta namen smo pripravili številne ukrepe za zmanjševanje birokratskih bremen za lažje pridobivanje prihodka tudi iz nekaterih nekmetijskih dejavnosti oziroma dopolnilnih dejavnosti. Druga pomembna naloga,

ki smo si jo zadali, je pomladiti slovensko kmetijstvo. Tukaj nas čakajo številni izzivi, kajti delež lastnikov kmetij, nosilcev kmetij, mlajših od petintrideset let, je res nizek in to je zaskrbljujoč podatek za celo Evropsko unijo. Naslednje pomembno področje, ki smo si ga zadali, so območja z omejenimi dejavniki. Tukaj ocenjujemo, da je potrebno pripraviti in narediti revizijo točk samih izplačil. Predvsem pa si želimo na ta območja pripeljati dodatna finančna sredstva. V nadaljevanju si želimo povečati gospodarsko funkcijo slovenskih gozdov tako, da bodo lastniki gozdov vključeni v pripravo različnih strategij, tako na nivoju EU kot na nivoju Slovenije. In nenazadnje, želimo si intenzivno vlogo pri upravljanju z zvermi in divjadjo v Sloveniji. Do odločevalcev naslavljamo pobudo, da seveda zagovarjamo pomen biodiverzitete v slovenskem prostoru, ampak vendarle naj bo ta biodiverziteteta v takšnem obsegu, kot ga slovenski prostor omogoča. Menimo, da je nekaterih vrst divjadi in zveri v slovenskem prostoru preveč in zato je tukaj zelo po-

membno, da začnemo s tem še bolj učinkovito upravljati in zmanjševati število tako, da ohranjamo stabilno populacijo, a hkrati zmanjšujemo škodo zaradi divjadi in zveri tako v gozdovih kot tudi na kmetijskih zemljiščih.

Javna služba kmetijskega svetovanja je dobila enoletno koncesijo, kako bo v prihodnje?

Zaenkrat se ukvarjamo z enoletno koncesijo, drži, a hkrati se pogovarjamo tudi z Ministrstvom za kmetij-

BARBARA LOMBAR VIRANT, podpredsednica KGZS

Barbara Lombar Virant svojo poklicno pot opravlja v gospodarstvu. Že od otroštva živi in dela na kmetiji. Zavezana zagovornica kmetijstva je bila že od mladinskih let. Deset let je vodila Društvo kranjske in tržiške podeželske mladine. Kasneje je štiri leta opravljala funkcijo predsednice Območne enote Kranj. Avgusta je postala predsednica društva Slovenski kmet. Kmetijstvo dojema kot ključni temelj prihodnosti: »Zagovarjam, da smo kmetje tisti, ki cenimo naravo, z njo živimo in jo negujemo. Ker verjamem, da je kmetijstvo osnova vsega, od zagotavljanja prehranske varnosti do ohranjanja podeželja in narave, sta moja želja in cilj, da kmetu povrnemo ugled in položaj, ki si ju zasluži, da bo lahko delal in prideloval na svoji zemlji.« Med ključnimi težavami v kmetijstvu vidi naravovarstvene zahteve, zeleni prehod, naraščajočo biro-

kracijo, tiho nadzorovanje kmetov prek različnih aplikacij, zaostrovanje ukrepov, predvsem pa to, da snovalci ukrepov ne izhajajo iz dejanskih razmer na terenu in ne upoštevajo kmeta. Vse to ustvarja status, da se kmetijstvu v prihodnosti ne piše dobro. »Kljub temu verjamem v slovenskega kmeta. Naši kmetje imajo še vedno zdravo jedro – srčnost, znanje in vztrajnost, mi pa moramo najti skupno pot med kmeti, stroko, politiko, odločevalci,« pravi Barbara Virant Lombar. Kot podpredsednica želi biti aktiven glas znotraj zbornice in hkrati most med člani in vodstvom. Njen cilj je narediti zbornico dostopnejšo kmetom. KGZS mora po njenem mnenju postati opolnomočena za bolj odločno zagovarjanje interesov kmeta: »Zbornica bi morala postati močan povezovalni člen med kmeti in odločevalci ter zastopati interese kmeta. Če želimo ohraniti kmetijstvo in ga izboljšati za naslednje generacije, je ključnega pomena, da se zbornica v vseh pogajanjih vedno postavi v vlogo povprečnega slovenskega kmeta in aktivno zagovarja njegova stališča. Kmet je tisti, ki bo obdeloval zemljo, zbornica pa mora postati njegov glas, zagovornik in podpora.« Pomembno vlogo zbornice vidi tudi v ozaveščanju širše javnosti o pomenu kmetijstva in slovenske pridelave hrane.

stvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), da se je potrebno čim prej dogovoriti, kako naprej. Mi menimo, da je javna služba kmetijskega svetovanja v slovenskem prostoru sistem, ki je dobro delujoč, učinkovit in zato menimo, da sistema, ki dobro deluje, ni pametno spreminjati, je pa res, da je potrebno nameniti večji poudarek vprašanju, kako še dodatno opolnomočiti javno službo z znanjem, morda tudi z novimi izhodišči, digitalizacijo, torej z nekaterimi birokratskimi poenostavitvami. Torej, da bi javno službo kmetijskega svetovanja resnično uporabili za svetovanje na področju tehnoloških rešitev. Želimo si čim hitrejšega, čim prejšnjega dialoga z MKGP, da se dogovorimo, kako naprej, da pridemo do sedemletnih koncesij, kot so bile tudi prakse v preteklosti, da je javna služba stabilna, predvidljiva, da so tudi kadri motivirani.

Kaj želite kot predsednik zbornice sporočiti kmetom?

Večkrat smo že javno povedali, da moramo na področju kmetijstva najprej nehati jamrati, tukaj mislim, da je to zelo pomembno. Bodimo ponosni na to, da smo kmetje, ne glede na to, kje se pojavljamo. Če pogledamo v tujini nekatere kmetijske sejme, tam re-

snično kmetje pridejo ponosni na ta dogodek, urejeni in temu primerno tečejo vsi pogovori in sestanki. Želim si, da bi ta preskok naredili tudi v Sloveniji, torej da bi najprej kmetje znali ceniti samega sebe. Ko bomo naredili ta korak, sem prepričan, da nas bo tudi okolica začela ceniti.

Slovenski kmet je preživel vso zgodovino, vse ukrepe, ki so se dogajali v zgodovini, in prepričan sem, da bomo preživeli tudi te izzive, ki so v tem trenutku pred nami. Rad bi se zahvalil vsem kmetom in kmeticam, ki pridelujete hrano, torej res iskrena hvala za to plemenito delo, ki ga izvajate v slovenskem prostoru, ker s tem ohranjate tudi lepoto Slovenije, ohranjate obdelanost, ohranjate poseljenost Slovenije in Slovenijo v vsem svojem najlepšem sijaju. Pred prazniki voščim vsem kmetom, vsem kmeticam, vsem lastnikom gozdov čim bolj mirne praznike, preživete v družinskem okolju, in hkrati tudi čim bolj mirno leto, ki je pred nami.

» ALEKSANDRA TRUPEJ, KGZS

IZIDOR JELENC, podpredsednik KGZS

Izidor Jelenc je 22-letni študent prava na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Doma je z manjše kmetije v Pekrah, ki ima bogato, več kot 100-letno zgodovino. V času njegovega pradedka sta bila del kmetije mlin in žaga, ki sta pomembno vplivala na življenje na njihovem posestvu in v širši okolici. Pozneje so na kmetiji prevladovali konji in krave, danes pa se osredotočajo na vzrejo ovac.

Kmetijstvo danes ni njihova osrednja dejavnost, Jelenc pa še vedno ostaja trdno povezan z vrednotami, ki so mu jih privzgojili, kot so ljubezen do zemlje, spoštovanje dela in skrb za podeželje. »Odraščanje na kmetiji mi je privzgojilo trdoživost, spoštovanje do narave in razumevanje pomena skupnosti. Zavedam se, da kmetijstvo ni le delo, temveč tudi odgovornost do prihodnjih generacij. Tudi danes, ko je moj poklicni fokus usmerjen v pravo, mi ostaja kmetijstvo blizu,« pravi Jelenc. S svojim znanjem in delom na KGZS želi prispevati k boljšim razmeram za kmete. Ena od njegovih ključnih prioritet bo izboljšanje pogojev za mlade prevzemnike kmetij: »Verjamem, da je prihodnost slovenskega kmetijstva v mladih, zato moramo poskrbeti, da jim omogočimo dostop do sredstev, znanja in podpore, ki jih potrebujejo za uspešen začetek in razvoj.« Zbornico vidi kot ključnega partnerja kmetov, ki mora nuditi strokovno podporo, pomagati pri premagovanju izzivov ter aktivno povezovati kmetijstvo, stroko in državo. »Poleg tega mora zbornica spodbujati sodelovanje med kmeti samimi, krepiti njihovo zastopanost na vseh ravneh in ustvarjati okolje, kjer bodo imeli vsi, ne glede na velikost kmetije, možnost za razvoj in uspeh,« še poudarja Jelenc.

MARČNI SEJMI

Celjski sejem
14.-16. MAREC 2025

Spoštovani razstavljalci, obiskovalci!
Zahvaljujemo se vam za dosedanji obisk in sodelovanje ter se že veselimo ponovnega srečanja na Marčnih sejmi, ki bodo potekali med 14. in 16. marcem 2025.
Prepričani smo, da nas čaka še ena nepozabna sejemska dogodivščina!

15.-16. MAREC 2025

WWW.CE-SEJEM.SI

Novo izvoljeni organi zbornice

Na ustanovni seji sveta KGZS 25. oktobra so bili poleg predsednika in dveh podpredsednikov izvoljeni tudi člani drugih organov zbornice.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek je ob izvolitvi napovedal, da se bo zbornica v prihodnje borila za slovenskega kmeta in gozdarja: »Slovenski kmet si zasluži mesto v slovenskem prostoru, ki mu pripada. Vrednost slovenskega kmeta smo videli, ko je bila epidemija covida-19 in vojna v Ukrajini. Takrat smo se pričeli spraševati, ali doma pridelamo dovolj, da bomo prehransko varni. Prav je, da gradimo slovensko prehransko varnost na družinski kmetiji.«

Za podpredsednika sta bila izvoljena Izidor Jelenc in Barbara Lombar Virant.

Novi predsednik in drugi voljeni organi so svoj mandat pričeli 2. novembra.

Člani upravnega odbora KGZS 2024–2028

Predsednik in podpredsednika KGZS:

- dr. Jože Podgoršek
- Barbara Lombar Virant
- Izidor Jelenc
- Upravni odbor:
- Območna enota Nova Gorica: Radovan Štor
- Območna enota Koper: Goran Živec
- Območna enota Kranj: Robert Golc
- Območna enota Ljubljana: Bojan Cajhen
- Območna enota Kočevje: Marjan Kljun
- Območna enota Postojna: Miloš Pohole
- Območna enota Novo mesto: Anja Kastelic
- Območna enota Brežice: Matej Renko
- Območna enota Celje: Primož Pevec
- Območna enota Ptuj: Gregor Kolar
- Območna enota Maribor: Janko Rojko
- Območna enota Slovenj Gradec: Sonja Arlič
- Območna enota Murska Sobota: Marko Kreft
- Član upravnega odbora (pravne osebe): Robert Bonin

- Član upravnega odbora izmed priznanih strokovnjakov, katerih delo je povezano s kmetijstvom: Matej Banovec, Martin Mavsar in Matevž Pretner.

Člani nadzornega odbora KGZS

- Cvetko Zupančič, predsednik
- Franc Kos
- David Štok
- Igor Vajda

Predsedstvo stalne arbitraže

- Gregor Kolar
- Dominik Lenart
- Mitja Pirc
- Janko Rojko
- Miha Štular

Člani častnega razsodišča

- Jože Čas
- Robert Golc
- Anja Kastelic
- Janez Maroša

Nova vodstva območnih enot KGZS

Po Sloveniji so konec novembra in v začetku decembra potekale ustanovne seje svetov območnih enot KGZS. Predsedniki in podpredsedniki svetov območnih enot KGZS so:

Svet KGZS OE Brežice
Predsednik: Matej Renko

Podpredsednica - prva volilna skupina (fizične osebe): Barbara Zakrajšek

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Lojze Kerin

Svet KGZS OE Celje

Predsednik: Jože Verdel

Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Jože Strenčan

ilna skupina (pravne osebe): Boštjan Noč

Svet KGZS OE Maribor

Predsednik: Jože Horvat
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Gregor Mlakar

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Izidor Jelenc

Svet KGZS OE Murska

Sobota

Predsednik: Franc Grobnik
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Dejan Jakob

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Slavko Petovar

Svet KGZS OE Nova

Gorica

Predsednica: Anka Miklavič Lipušček

Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Žan Bric

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Branko Tomažič

Svet KGZS OE Novo mesto

Predsednik: Matej Banovec
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Pavel Vidic

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Simon Kerin

Svet KGZS OE Postojna

Predsednik: Miloš Pohole
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Ervin Andrejčič

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): /

Svet KGZS OE Ptuj

Predsednik: Denis Hrga
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Matej Šmigoc

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Simon Toplak

Svet KGZS OE Slovenj Gradec

Predsednik: Jože Lenko
Podpredsednik - prva volilna skupina (fizične osebe): Gašper Kuhar

Podpredsednik - druga volilna skupina (pravne osebe): Nejc Preglau

» ZBORNIČNI URAD, KGZS

Iskanje trajnih rešitev

Strokovni odbor za VVO je 25. oktobra na sedmi seji svojo pozornost namenil trenutnemu stanju pri reševanju problematike kmetovanja na VVO.

Odbor ugotavlja, da se priprava novih VVO uredb nadaljuje kljub temu, da niso rešena pomembna odprta vprašanja. V pripravi so tri nove uredbe o VVO, ki so že bile v javni obravnavi: Uredba o vodovarstvenih območjih za javno oskrbo s pitno vodo v občini Krško, Uredba o vodovarstvenih območjih za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Bled, Gorje in delu občine Radovljica, Uredba o vodovarstvenih območjih za javno oskrbo s pitno vodo v občini Loški Potok (začetek javne obravnave 16. 7. 2024). V vseh treh uredbah je močno zaostren vodovarstveni režim (VVR), saj popolnoma prepoveduje uporabo vseh kemičnih sredstev za varstvo rastlin, tudi sredstev, ki se uporabljajo pri ekološkem kmetovanju.

Na vse tri uredbe je KGZS podala obširne pisne pripombe in zahtevala, da se umaknejo iz nadaljnje obravnave, saj ni bilo nobene predstavitve prebivalcem, kmetom in kmetijski stroki, nikjer tudi ni bilo predstavljenih ustreznih strokovnih in pravnih podlag za strog VVR. Na noben dopis KGZS ni prejela odgovora.

Pregled dela

Velik premik je bil dosežen v prvem mandatu odbora (takrat Komisija za VVO), ko smo v obdobju 2012–2013 dosegli, da se je popolna prepoved uporabe FFS na VVO I spremenila v prepoved uporabe le nekaterih FFS, ki vsebujejo aktivne snovi s seznama prepovedane rabe. V tem obdobju smo dosegli tudi omilitve pogojev za gnojenje z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik. Pred tem popolna prepoved se je spremenila v dovoljeno rabo, vendar z omejeno količino dušika. Dosegli smo tudi dovoljenje za pašo pod določenimi pogoji.

Z navedenimi omilitvami so bile dane nekoliko bolj-

še možnosti za kmetovanje na VVO I in preživetje kmetij, ki tam kmetujejo, vendar pa je ostalo nerešeno ključno vprašanje glede ustreznih odškodnin za zmanjšanje dohodka kmetij zaradi izvajanja zahtev vodovarstvenega režima. Ostale so tudi težave s pridobivanjem nadomestnih zemljišč, pravočasnimi izplačili denarnih nadomestil ter pri izvajanju ukrepov KOPOP in investicij na kmetijah.

V naslednjem mandatu (2016–2020) je komisija zahtevala rešitev navedenih odprtih vprašanj, v prvi vrsti pa spremembo Zakona o vodah v 79. členu v smeri ureditve de-

vendar so ga nekaj dni po tem preklicale koalicijske stranke, ki so se odločile zaustaviti postopek in preveriti predlog pri EK. Poleg tega je komisija v tem letu pripravila predlog nove operacije v okviru ukrepa KOPOP: Varovanje vodnih virov na VVO I, predlog vstopnih pogojev in vsebine investicijskega razpisa za kmetije na VVO I ter s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS uskladila spremembe Pravilnika o zakupu kmetij in kmetijskih zemljišč, tako da se je uvedla in natančno definirala prednostna pravica pri pridobivanju zemljišč v lasti sklada.

V zadnjem mandatu (2020–2024) je odbor svoje aktivnosti usmeril v ukrepe in naložbe v novem programskem obdobju SKP ter v ureditev denarnih

in da imajo kmetije na VVO I možnost vključitve v ukrepe in naložbe v novem programskem obdobju. Predlagali so tudi poenostavitev postopka za izplačilo denarnih nadomestil, tako da upravičence zavedejo svetovalci ob oddaji subvencijske vloge in po zaključeni kampanji pošljejo izpise upravičencev upravljavcu. Ta najkasneje v roku treh mesecev izda odločbo in izplača denarno nadomestilo do konca tekočega leta.

Poiskati ne le začasnih, temveč trajne rešitve

Člani odbora so bili enotni, da je v nadaljevanju treba zahtevati rešitev odprtih vprašanj, predvsem pa od MNVP trajno rešitev v smislu opredelitve dejanskih odškodnin v okviru Zakona o vodah in od MKGP

janskih odškodnin za kmete na VVO I. Za hitrejšo ureditev problematike je pripravila številna gradiva: analizo stanja kmetij na VVO I; seznam kmetij, ki želijo nadomestna zemljišča; pregled zakonske ureditve te problematike v državah EU; predlog ukrepov KOPOP in ciljnih razpisov za kmetije na VVO I; predlog metode izračunavanja dejanske odškodnine vključno s predlogi sprememb Zakona o vodah. V letu 2015 je bil predlog sprememb zakona že potrjen na Odboru za infrastrukturo, okolje in prostor v DZ,

nadomestil za izpad dohodka, saj je takrat veljavna uredba o denarnih nadomestilih potekla 31. 12. 2022. Člani odbora so se dogovorili, da bodo reševanje problematike denarnih nadomestil (odškodnin) peljali vzporedno po dveh poteh: ena pot je priprava novih ustrežnejših izračunov denarnih nadomestil v novi uredbi po sistemu državne pomoči, druga (daljša) pot pa je vzpostavitev zakonske podlage za izplačilo dejanskih odškodnin. Poleg tega so vztrajali tudi na zahtevah, da dobijo zemljišča VVO I poseben status

pripravo posebnih intervencij ter investicijskih razpisov za kmetije na VVO I.

Ob koncu seje so sprejeli sklep, da je zaradi zelo pomembne in vedno bolj obsežne problematike ohranjanja čiste pitne vode ter kmetovanja na VVO nujno, da KGZS ohrani Strokovni odbor za VVO tudi v naslednjem mandatnem obdobju (2024–2028) in vanj imenuje člane, ki to problematiko dobro poznajo.

» DR. DUŠICA MAJER, KGZS

Novo vrednotenje nepremičnin

Zbornica podala pripombe na predloge novih modelov vrednotenja nepremičnin

Pozornost smo namenili predvsem kmetijskim in gozdnim zemljiščem ter kmetijskim stavbam. Ugotovljamo pomanjkljivosti modelov, predvsem pa nesorazmerno visoke vrednosti nepremičnin, zato smo na geodetsko upravo podali predloge za izboljšave.

Bonitetne točke

V modelih za kmetijska (KME) in gozdna zemljišča (GOZ) so ključni dejavnik bonitetne točke. KGZS od leta 2022 opozarja na nepravilnosti pri določanju bonitetnih točk, saj GURS ni upošteval posebnih vplivov, kot so skalovitost, sušnost, poplavnost kmetijskega ali gozdnega zemljišča. GURS smo opozorili, da je brez doslednega upoštevanja vseh posebnih vplivov na boniteto zemljišča (20. člen Zakona o katastru nepremičnin) tudi vrednotenje nepremičnin napačno in neustrezno. Zahtevali smo, da se projekt vrednotenja začasno ustavi, dokler ne bodo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravljene nove pedološke karte (predvidoma aprila 2026), ki bodo podale natančnejše informacije o lastnostih tal in zemljišč. Do takrat naj se uporabljajo prejšnje bonitetne točke.

Model vrednotenja kmetijskih in gozdnih zemljišč

Nasprotovanje smo izrazili uporabi metode primerljivih prodaj, saj ta metoda zajema špekulativne nakupe, ne pa dejanske rabe zemljišč. Kmetijska in gozdna zemljišča se prodajajo s pravili Zakona o kmetijskih zemljiščih in Zakona o gozdovih (objava na oglasni deski upravne enote, upoštevanje predkupnih upravičencev ipd.), ki omejujejo prosti trg in onemogočajo tržno dinamiko. Metoda primerljivih prodaj zato ne odraža realne vrednosti. Predlagali smo način vrednotenja, zasnovan na donosu, ki bolje odraža

ekonomske, socialne in ekološke funkcije zemljišč ter hkrati upošteva načelo ohranitve premoženja kmetije za prihodnje rodove. Posebno pripombo z zahtevo po končnem korekcijskem faktorju 0,1 smo podali za vrednotenje zemljišč agrarnih skupnosti, s katerimi solastniki in skupni lastniki gospodarijo kolektivno.

Model vrednotenja kmetijskih stavb

Predlagan model za vrednotenje kmetijskih stavb (KDS) združuje nabavnovrednostni način in metodo tržnih primerjav, vendar ne navaja deležev obeh pristopov. Promet s kmetijskimi stavbami je zelo redek, zato je uporaba metode tržnih primerjav neustrezna. Pri nabavnovrednostnem načinu ni upoštevano fizično, ekonomsko ali funkcionalno zastaranje stavb, kar je ključno za realno oceno objekta. Zahtevali smo vključitev dodatnih faktorjev za zastaranje in odstranitev metode tržnih primerjav.

Model vrednotenja drugih zemljišč

Številna zemljišča, ki jih GURS vrednoti z modelom

za druga zemljišča (DRZ), na katerih je vzpostavljena javna infrastruktura (ceste, železnice) ali so na njih vodotoki, so še vedno evidentirana kot zasebna zemljišča. Neodmerjena javna infrastruktura in vodotoki, ki so pripisani na zasebne nepremičnine, tem zemljiščem in lastnikom nepravilno zvišujejo vrednost. GURS mora vrednosti nepremičnin zemljiškknjižnim lastnikom pripisati samo za tisti del nepremičnine, ki je neobremenjen

ne pri tem možnost učinkovitih ugovorov. Prostorska zakonodaja lastnikom ne omogoča hitre spremembe namenske rabe, zato mora biti vrednotenje prilagojeno dejanski uporabi nepremičnin. Spomnimo naj, da je Ustavno sodišče RS v odločbi o razveljavitvi Zakona o davku na nepremičnine zapisalo, da se lastnikom po dejanski rabi kmetijskih ali gozdnih zemljišč ne smejo nalagati nesorazmerno visoki davki, ki so odvisni od tega, kakšni

z javno infrastrukturo ali vodotokom, oziroma del zasebne nepremičnine, ki predstavlja javno prometno infrastrukturo ali državni vodotok, mora biti za zasebnega lastnika vrednoten 0 evrov.

Model vrednotenja stavbnih zemljišč

Predlagali smo, da se zemljišča, ki so prostorskih načrtih opredeljena kot stavbna, po dejanski rabi pa so kmetijska ali gozdna, vrednotijo z modeli KME ali GOZ. Vrednotenje naj, dokler se na zemljišču ne prične gradnja, upošteva dejansko rabo nepremičnine, ne njene najvišje možne rabe, ki je kot namenska raba prepuščena občinam, ne da bi imel lastnik nepremični-

so načrti prihodnjih investicij v prostorskih načrtih posameznih občin. V mnogih državah kmetijska in gozdna zemljišča obravnavajo posebno, z vrednotenjem po dejanski rabi, ne tržni vrednosti. Načela pravičnosti in trajnostne rabe so ključna tudi za slovensko ureditev.

Na KGZS smo GURS in pristojno ministrstvo pozvali k celovitim spremembam modelov vrednotenja in začasni ustavitvi vrednotenja, dokler ne bodo zagotovljeni pravilni in celoviti podatki o nepremičninah.

» GAŠPER CERAR, KGZS

Trideset let sistema FADN

Skupaj do boljšega vpogleda v prihodnost kmetijstva

Letos obeležujemo tridesetletnico vzpostavitve sistema FADN (Farm Accountancy Data Network) v Sloveniji. Ta sistem, ki je že od svojih začetkov ključen za spremljanje ekonomskega položaja kmetij, ni le statistično orodje – predstavlja zgodbo zaupanja, sodelovanja in vizije za razvoj slovenskega kmetijstva.

Ljudi, ki so tlakovali pot, ne smemo pozabiti

Naš skupni uspeh temelji na predanem delu posameznikov in skupin, ki so v prelomljenih devetdesetih letih prepoznali pomen sistema FADN. Med njimi je bila mag. Neva Pajntar, ki je s svojim znanjem in energijo vodila vsebinske in organizacijske aktivnosti za uvedbo in razvoj FADN-a v Sloveniji, Branko Ravnik in ekipa podjetja AgroPORT pa so poskrbeli za razvoj računalniške aplikacije za vnos podatkov ter prve analize podatkov, ki so kmetijam omogočile primerjave med leti in z drugimi kmetijami. Ključni pri uvajanju pa so bili tudi specialisti za agrarno ekonomiko na kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki so pomagali pri vključevanju kmetij, in terenski svetovalci, ki so s svojo neposredno po-

močjo ter pojasnjevanjem sistema gradili zaupanje kmetov.

Kmetje kot srce sistema

Osnova za uspeh FADN-a je bila vedno pripravljenost kmetov, da posredujejo podatke o svojem poslovanju. Sprva so se v sistem vključevale predvsem večje, specializirane kmetije, saj so bolj razumele vrednost podatkov za svoj razvoj. Danes, tako kot takrat, ostaja ključno zaupanje. Kmetje morajo vedeti, da njihovi podatki ostajajo zaupni in so uporabljeni izključno za analize, svetovanje, raziskave in načrtovanje ukrepov kmetijske politike – nikoli pa za davčne ali morebitne druge »represivne« namene. To zaupanje gradimo svetovalci, ki smo v vsakodnevnem stiku s kmetijami in razumemo njihove potrebe.

FADN pa je tudi sistem sodelovanja inštitucij

Ključno vlogo pri uspešnem delovanju FADN-a ima znotraj sistema tudi sodelovanje inštitucij v Sloveniji. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano usklajuje delovanje sistema in je pomembna vez Slovenije z Evropsko komisijo. Vsa leta je pri pripravi načrta vzorčenja sodeloval

Statistični urad. Kmetijski inštitut Slovenije zagotavlja prepotrebno metodološko in vsebinsko pomoč ter agregirane rezultate uporablja v okviru raziskav in predstavi v Zelenem poročilu. Kmetijsko gozdarska zbornica pa ima dve pomembni vlogi v tem sistemu; poleg pomoči kmetijam pri pripravi podatkov in poročil ter svetovanja na podlagi rezultatov, kar je ena od nalog javne službe kmetijskega svetovanja, je pomembna dejavnost obdelava podatkov, ki se za vzorčne kmetije izvaja na računovodskih pisarnah, ki delujejo na kmetijsko-gozdarskih zavodih Kranj in Ptuj.

Panožni krožki – kjer podatki dobijo pomen

Pomemben del zgodbe so panožni krožki, ki smo jih razvili kot podporno okolje za kmete. V teh krožkih kmetje sodelujejo pri analizi in primerjavi svojih podatkov z drugimi kmetijami, kar omogoča vpogled v prednosti in slabosti njihovega poslovanja. Krožki za pridelavo mleka, sadja in hmelja so postali svetle točke, kjer se pokaže praktična vrednost FADN podatkov. Ugotovljamo, da so kmetije, ki aktivno sodelujejo v panožnih krožkih, bolj uspešne pri uvažanju izboljšav in dvigu kakovosti svojega poslovanja.

Izzivi in priložnosti za prihodnost

Kljub vsem dosežkom ostajajo izzivi, ki jih moramo rešiti skupaj. Administrativne obremenitve, povezane z vpisovanjem in vodenjem podatkov, so za kmete še vedno veliko breme. Prav tako moramo še okrepiti svetovanje na podlagi podatkov, saj se v praksi vse premalo uporablja potencial, ki ga ponuja FADN. Z letom 2025 pa se bo sistem preoblikoval v FSDN (Farm Sustainability Data Network), ki bo poleg ekonomskih vključil tudi okoljske in družbene vidike trajnostnosti. To je izjemna priložnost, a hkrati zahteva dobro organizacijo in dodatno usposabljanje kadrov, ki bodo pomagali kmetom pri zajemu podatkov.

Naša skupna naloga

Trideset let FADN-a je dokaz, da lahko s sodelovanjem in zaupanjem gradimo sisteme, ki izboljšujejo življenje ter delo naših kmetov. Naša naloga ostaja, da zgradimo prihodnost, v kateri bo FSDN postal novo orodje za trajnostni razvoj kmetij. Skupaj z vami, kmeti, bomo premagovali izzive in se pripravljali na nove priložnosti, ki nas čakajo.

»DARJA PIPAN, KGZS

HVALA ZA ZAUPANJE
ZE OD LETA 1996

GLAŽAR

prehrana živali

V letu 2025 vam voščimo obilo sreče,
predvsem zdravja ter ponovnega
sodelovanja z nami.

SAATBAU
Dobra setev,
Dobra žetev.

Sano

mobilna mešalnica
naša storitev naša kvaliteta

Tla, naš nenadomestljivi vir

Sredi novembra je v Festivalni dvorani na Bledu potekal 39. posvet javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS).

Dvodnevno dogajanje je združilo strokovni posvet JSKS in dogodek Evropskega partnerstva za inovacije – EIP. Organizator dogodka je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Tradicionalni posvet kmetijskih svetovalcev na Bledu je vsakoleten kraj predstavitve novih dognanj in priložnost za pridobivanje novih znanj. Obenem je dogodek, na katerem se srečujejo kmetijski svetovalci, raziskovalci in vsa kmetijska stroka, skupaj z odločevalci. Prav osebni stiki so na dolgi rok pomembni za dobro sodelovanje, je bilo slišati na posvetu, ki so se ga poleg visokih predstavnikov kmetijskih organizacij, politike in izobraževalnih ustanov udeležili tudi predstavniki tujih kmetijskih organizacij. Več kot štiristo udeležencev posveta sta pozdravila predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije dr. Jože Podgoršek in vodja JSKS pri KGZS Anton Jagodic.

»Na letošnjem posvetu prepletamo skupna prizadevanja za ohranjanje tal kot vira, v katerem se procesi pridelave hrane neopazno odvijajo in so ranljivi za človeška ravnanja. Z agronomskim znanjem se lahko zoperstavimo negativnim spremembam, vendar na vrsto procesov, ki vplivajo na izgubo tal zaradi potreb razvoja družbe, žal ne moremo vplivati,« je uvodoma razložil Anton Jagodic ter izpostavil pomen dela kmetijskih svetovalcev pri ohranitvi kmetijstva in rodovitnih tal za prihodnje rodove. Dodal je še, da kmetijski svetovalci v Sloveniji potrebujejo stabilen sistem financiranja in trajnostno dolgoročno vizijo dela.

Aktivnosti za ohranjanje rodovitnih tal

Da je tema letošnjega posveta potrebna za današnji čas

in prostor, je poudaril dr. Jože Podgoršek: »Tla so naš nenadomestljiv naravni vir in v Sloveniji imamo kakovostna tla, ki omogočajo pridelavo varne hrane.« Prav kmetje in kmetijska stroka v Sloveniji so v veliki meri zaslužni za zdrava tla in okolje, v katerem ži-

vimo. »Slovenski kmetje znamo udejanjati vse to, kar se v evropske dogovore šele piše. Nas v to ni bilo treba prisiliti, delamo iz občutka, da je treba naravne vire varovati. Upam, da ohranimo čim več kmetijskih zemljišč, ne le zaradi proizvodnje, tudi zaradi zaraščanja in opuščanja kmetovanja. Vloga kmetijskega svetovanja je tudi s tega vidika zanimiva.

Na osmih zavodih deluje več kot 330 svetovalcev in delo se v največji meri lahko ocenjuje prek uspešnosti naših kmetij. Delo je dobro in uspešno. Upam in želim, da bomo ustvarili takšne pogoje, da se bodo kmetje pri nas počutili kot doma,« je povedal in še, da so se potrebe kmetov spremenile, v uspešno delo je treba vnašati nova znanja, kot je digitalizacija, a ne gre pozabiti na osnovna znanja reje živali. Podgoršek je izpostavil pomen svetovalne službe ter poudaril pomen dobrih pogojev za delo kmetijskih svetovalcev, ustreznega nadgrajevanja zna-

nja ter generacijske prenove, ki odpira izziv iskanja novih kadrov. »Javna služba kmetijskega svetovanja deluje dobro, zato računa na podporo politike in dolgoročno stabilnost. Slovenskemu kmetijstvu je danes težko, želim si, da bi kmetije postale priznan temelj naše prehranske suverenosti,« je povedal ob koncu in se zahvalil ekipi sodelavcev, ki so pripravili posvet, ter vsem kmeti-

žavnih kmetijskih zemljišč ter zakonskimi rešitvami.

V nadaljevanju so iztočnice podali strokovnjaki Evropske komisije, Biotehniške fakultete in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Evropski raziskovalni programi

Vodja sektorja za Mission soil pri DG AGRI Luis Sánchez Alvarez je v svojem govoru iz-

postavil pomen kmetijskega svetovanja pri uvajanju novih praks in tehnologij, ki prispevajo k trajnostni rabi tal. To vključuje izobraževanja o pomenu ohranjanja rodovitnosti tal, zmanjševanju erozije in izboljšanju sposobnosti tal za zadrževanje vode. Misija EU »Dogovor o tleh za Evropo« se zavzema za ohranjanje zdravja tal po vsej Evropi. Podpira raziskave in inovacije na področju zdravja tal v vseh vrstah rabe zemljišč in pedoklimatskih razmerah. Osrednji del misije so tako imenovani živi laboratoriji za zdravlje tal, kjer se izvajajo praktične raziskave in

cam in kmetom za njihovo neprecenljivo delo.

V imenu MKGP je zbrane pozdravil državni sekretar mag. Ervin Kosi: »Vsi organi iščemo najboljše rešitve, vse pa se začne in konča s kmetijskimi zemljišči. Kakovostna zemljišča in generacijska prenova sta temelj prehranske varnosti. Na MKGP računamo na pomoč kolegic in kolegov JSKS.« Poudaril je pomen rodovitnih tal, ki nastajajo tisočletja in so lahko uničena v trenutku ter izpostavil potrebno zaščito tal pred proizvodno in zaraščanjem, pri čemer mora biti država zgled z zaščito dr-

Trenutno je odprt javni razpis za intervencijo Podpora za projekte EIP. Višina razpisanih nepovratnih sredstev znaša 6.000.000 evrov. Vložitev vloge poteka do vključno 9. januarja 2025. Najvišji znesek podpore na vlogo znaša 300.000 evrov. Trajanje projekta je najmanj 36 in največ 48 mesecev od dneva izdaje odločbe o pravici do sredstev, vendar ne dlje kot do 30. junija 2029. Za njegovo izvedbo je treba vzpostaviti partnerstvo (najmanj trije člani).

preizkušajo nove metode za izboljšanje kakovosti tal.

Prof. dr. Helena Grčman z Biotehniške fakultete v Ljubljani je predstavila za slovensko kmetijstvo pomembne rezultate evropskega raziskovalnega programa za kakovost kmetijskih tal EJP SOIL. Izpostavila je dejstvo, da tla nosijo tudi informacijo o vseh naših napakah in so izjemno občutljiv naravni vir. »V zadnjih letih so bili narejeni veliki premiki tako na področju evropske kot slovenske zakonodaje, kar pomeni svetlejšo prihodnost. Vzporedno s temi premiki je potekal petletni program »EJP SOIL - Na poti k trajnostnem gospodarjenju s tlemi«, ki se z januarjem 2025 zaključuje. Projekt je povezal 24 držav. Za Slovenijo je pomembno, da smo bili zraven in sledili informacijam. Gre za celostno zasnovan program kot sinteza obstoječih znanj.

»Veliko informacij ostane v znanstvenih objavah, potrebno je bilo poloviti vse te izgubljene informacije in sintetizirati v nova znanja. Pripraviti načrt dela, načrt raziskav in povezati znanost s politiko,« je razložila Grčmanova. Poleg raziskovalnih projektov je bilo težišče programa prenos znanj v prakso in v kmetijsko-okoljsko politiko. V vsaki državi se je vzpostavilo nacionalno stičišče za tla, ki združuje raziskovalce, odločevalce, svetovalce in kmete, in naj bi povezano v evropsko mrežo stičišč delovalo tudi v prihodnje. Odprto ostaja vprašanje, kaj narediti z nacionalnim stičiščem v prihodnje.

Varljiva stopnja samooskrbe in vloga JSKS

O pomenu zaščite kmetijskih zemljišč z vidika zagotavljanja prehranske varnosti je govorila vodja sektorja za podnebno politiko ter sistem znanja in inovacij v kmetijstvu na MKGP Tanja Gorišek. Izpostavila je pomen samooskrbe, ki je ni mogoče enačiti s prehransko varnostjo. Visoka stopnja samooskrba je varljiva in pogosto odvisna od uvoza vmesnih surovin. Ob tem je izpostavila pomanjkanje domačih semen, kar je le eden od problemov v Sloveniji. »Temelj prehranske varnosti so kmetij-

Na okrogli mizi so sodelovali specialisti za poljedelstvo različnih generacij z območja cele Slovenije in delili svoje izkušnje ter znanje o ohranjanju tal. Poudarili so pomen uravnoveženja izkušenj starejših in mladih ter vključevanja različnih organizacijskih enot javne službe kmetijskega svetovanja. Osredotočili so se na pozitivne in negativne spremembe v kmetijstvu ter izpostavili pomembnost razvoja kmetijske politike, tehnoloških in okoljevarstvenih vprašanj. Svoja mnenja so predstavili specialisti za poljedelstvo z območja cele Slovenije: Matic Leben, KGZS – Zavod Ptuj; Igor Škerbot, KGZS – Zavod Celje; Marija Kalan, KGZS – Zavod Kranj; Natalija Pelko, KGZS – Zavod Novo mesto; Timotej Horvat, KGZS – Zavod Maribor; Nada Gabrenja, KGZS – Zavod Ljubljana; Alenka Požnel, KGZS – Zavod Nova Gorica; Boštjan Ferenčak, KGZS – Zavod Murska Sobota.

ska zemljišča, ki postajajo zaradi podnebnih sprememb vse bolj cenjena. Ključno je, da se v družbi dvigne razumevanje, da so kmetijska zemljišča te-

nosti, ki jih izvajajo kmetijski svetovalci in že vrsto let omogočajo umno svetovanje ter iskanje pravih rešitev za ohranjanje rodovitnih tal in pride-

lavo hrane. Ob tem je izpostavil pomen temeljnih znanj in pridobivanja novih ter željo, da bi bile koristne informacije in orodja, ki pomagajo pri delu kmetijskim svetovalcem, bolj povezana ter dosegljiva na enem mestu. Sistem spremljanja stanja kmetijskih tal v Sloveniji je predstavil vodja oddelka za podnebno politiko na MKGP dr. Boštjan Petelinc, ključne vidike odgovornega ravnanja z vodo v rastlinski pridelavi v perspektivi triade energa zdravja prof. dr. Marina

Dogodek Evropskega partnerstva za inovacije – EIP

V sklopu drugega dne posveta JSKS na Bledu je potekal šesti dogodek Evropskega inovativnega partnerstva – EIP. Namen projektov EIP je, da kmetovalci, svetovalci, raziskovalci in drugi ustrezni akterji skupaj obravnavajo praktične probleme in zanje poiščejo praktične rešitve, ki jih nato preizkusijo v praksi na kmetijskih gospodarstvih. Preizkušene praktične rešitve in znanje o doseženih rezultatih se razširjajo med druge kmete in širšo javnost. Za spodbujanje tovrstnih projektov skrbijo inovacijski posredniki. Gre za kmetijske svetovalce, ki delujejo v okviru javne službe kmetijskega svetovanja in so regijsko razporejeni po osmih zavodih KGZS.

mel proizvodnje hrane. Tukaj mora biti država zgled, jih zaščititi, vlagati v znanje glede njihove rabe in jih ustrezno upravljati,« je izpostavila Goriškova ter utemeljila odgovornost vseh za dolgoročen pomen učinkovitih prehranskih verig in znanja ter inovacij.

Kako pomembna je vloga, ki jo imajo kmetijski svetovalci JSKS pri ohranjanju kmetijskih zemljišč in rodovitnosti ta, je predstavil specialist KGZS – Zavoda Celje Igor Škerbot. Podal je nabor aktiv-

lavo hrane. Ob tem je izpostavil pomen temeljnih znanj in pridobivanja novih ter željo, da bi bile koristne informacije in orodja, ki pomagajo pri delu kmetijskim svetovalcem, bolj povezana ter dosegljiva na enem mestu.

Sistem spremljanja stanja kmetijskih tal v Sloveniji je predstavil vodja oddelka za podnebno politiko na MKGP dr. Boštjan Petelinc, ključne vidike odgovornega ravnanja z vodo v rastlinski pridelavi v perspektivi triade energa zdravja prof. dr. Marina

»TATJANA VRBOŠEK, KGZS

Vse predstavitve, gradiva in video posnetke lahko pogledate na spletni strani posveta www.kgzs.si/jks/posvet.

Kako brezplačno do pravega znanja

Priprava vlog za prvi javni razpis intervencije Podpora za projekte evropskega inovativnega partnerstva (EIP) je v polnem teku.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 11. oktobra objavilo prvi javni razpis za intervencijo Podpora za projekte EIP v vrednosti 6.000.000 evrov. Namen javnega razpisa je spodbuditi tehnološki razvoj in uvedbo novih rešitev za reševanje konkretnih problemov in doseganje ciljev na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja. Projekti se morajo nanašati na dvajset iz-

branih tem, ki so objavljene v razpisu.

Objavi javnega razpisa je sledila predstavitev javnega razpisa za širšo javnost, ki so ga izvedle KGZS infotočke za razpise Strateškega načrta SKP 2023–2027. Predstavitev se je udeležilo preko sto deležencev. V podporo oblikovanju kakovostnih partnerstev so konec novembra širom Slovenije potekale regijske delavnice na izbrane teme

Regijske delavnice so potekale kot priprava na prvi javni razpis za intervencijo Podpora za projekte EIP.

Seznam inovacijskih posrednikov KGZS

KGZS – Zavod	Kontakt
Celje	Maja Vodopivec telefon: 03 490 75 86 mobilni telefon: 051 239 515 e-naslov: maja.vodopivec@ce.kgzs.si
Kranj	Tomaž Cör telefon: 04 280 46 33 mobilni telefon: 051 216 106 e-naslov: tomaz.cor@kr.kgzs.si
Ljubljana	Špela Drnovšek telefon: 01 513 07 16 e-naslov: spela.drnovsek@lj.kgzs.si Petra Burja telefon: 01 513 07 16 e-naslov: petra.burja@lj.kgzs.si
Maribor	Boštjan Kristan telefon: 02 228 49 19 mobilni telefon: 031 841 352 e-naslov: bostjan.kristan@kmetijski-zavod.si
Murska sobota	Simon Seči telefon: 02 539 14 42 mobilni telefon: 041 208 236 e-naslov: simon.seci@kgzs-ms.si
Nova Gorica	Darja Zadnik telefon: 05 726 58 17 mobilni telefon: 031 666 142 e-naslov: darja.zadnik@go.kgzs.si
Novo mesto	Mira Kambič Štrukelj telefon: 07 373 05 74 mobilni telefon: 040 359 701 e-naslov: mira.kambic-stukelj@kgzs-zavodnm.si
Ptuj	Felicita Domiter telefon: 02 749 36 39 mobilni telefon: 031 478 125 e-naslov: felicita.domiter@kgzs-ptuj.si
KGZS	Barbara Trunkelj, koordinatorka telefon: 01 513 66 64 mobilni telefon 041 366 516 e-naslov: barbara.trunkelj@kgzs.si

razpisa pod vodstvom KGZS-inovacijskih posrednikov.

Rok za oddajo vlog na javni razpis je 9. januar 2025. Zato je še vedno je čas, da se za pomoč pri pravi vlogi na razpis in za pomoč pri oblikovanju ustreznega partnerstva obrnete na inovacijskega posrednika, ki deluje na področju vašega kmetijsko-gozdarskega zavoda.

V okviru KGZS deluje mreža devetih inovacijskih posrednikov. Njihova glavna naloga je nepristransko usmerjanje, mreženje in pomoč pri identifikaciji problemov kmetov, določanju tematike in ciljev projekta EIP ter oblikovanju partnerstev.

Na njih se lahko obrnete, če potrebujete informacije o nedavnem razpisu za projekte

Tako pridobljeno znanje je za slovenske kmete brezplačno.

Vloga inovacijskih posrednikov

Namen evropskega partnerstva za inovacije za kmetijsko produktivnost in trajnostnost (EIP) je spodbuditi inovacije in izboljšati izmenjavo znanja.

Izmenjava znanja in osredotočenost na inovacije sodita med najpomembnejše horizontalne cilje nove SKP. Zato SKP še naprej podpira SKP interaktivni inovacijski model, ki krepi sodelovanje med kmeti, znanostjo in kmetijskimi svetovalci ter drugimi akterji, da bi kar najbolje izkoristili dopolnilno znanje in posledično širili rešitve, ki so pripravljene za uporabo v praksi. Kmetijski svetovalci imajo v tem procesu zelo pomembno povezovalno vlogo med kmetom, ki želi rešiti določen problem, in znanostjo, ki mu pri tem pomaga najti ustrezne rešitve.

EIP in pomoč pri pripravi vloge na razpis.

KGZS inovacijski posredniki skupaj s kolegi kmetijskimi svetovalci skrbijo za širjenje uspešnih EIP projektov v kmetijsko prakso in tako skupaj poskrbijo za njihovo trajnost.

KGZS inovacijski posredniki organizirajo regionalne delavnice z različnimi tematikami. Glede na teme, pri izvedbi delavnic sodelujejo tudi kmetijski svetovalci specialisti. S tem je zagotovljena in okrepljena izmenjava nepristranskega, zanesljivega in relevantnega znanja ter novih spoznanj.

» BARBARA TRUNKELJ, KGZS

Zorenje in priprava zorenega mesa

Meso je kot zimsko jabolko. Moramo ga nekaj časa skladiščiti – zoriti, saj s časom bistveno izboljšamo njegovo kakovost.

Mehkoba je ena izmed najpomembnejših lastnosti za oceno kakovosti govejega mesa. Po zakolu se začne postopek pretvorbe mišice v meso. Osnovni namen zorenja je izboljšanje mehkoobe, okusa in vonja.

Zorimo boljše kose mesa z malo vezivnega tkiva, ki jih bomo kulinarično pripravljali s suhimi toplotnimi postopki (pečenje, praženje, pečenje na žaru, cvrtje). Običajno zorimo pljučno pečenko, ledja, hrbet, križ in notranje stegno. Manj pogosto zorimo zunanje stegno, pri čemer pa je potrebno odstraniti kite in ovojnice. Meso mora biti dobro hlajeno, da je na površini čim manjše število mikroorganizmov.

Zorimo lahko klavne polovice, četrti, makro konfekcijske kose (stegno, pleče, hrbet) ali mikro konfekcijske kose.

Poznamo mokro in suho zorenje, običajno pri temperaturah od 0 do 4 °C. Mokro zorenje poteka v vakumskih vrečkah, suho pa v hladilnici oz. hladilnikih, kjer kose obesimo ali položimo na rešetke. Pri zorenju je pomembno, da ves čas ohranjamo stalne razmere. Nihanja temperature, pri mokrem zorenju pa še vlažnosti in pretoka zraka, naj bodo čim manjša. Priporočila se relativna vlažnost med 75 in 85 %. Kosi se ne smejo med seboj dotikati, da je omogočen pretok zraka s hitrostjo med 0,2 in 0,5 m/s.

Poznamo počasno in pospešeno zorenje mesa. Počasno zorenje običajno poteka pri temperaturi med 0 in 4 °C (dolgotrajno med 0 in 1 °C).

Pospešeno zorenje poteka lahko v marinadi na sobni temperaturi med 24 in 28 ur ali do 8 dni na temperaturi okoli 4 °C.

Meso mlade govede zorimo do pet tednov, meso starejših živali pa osem in več tednov.

Med zorenjem lahko pride tudi do kvara mesa, kar je

odvisno od:

- začetne kontaminacije mesa z neželenimi mikroorganizmi,
- higiene primarne obdelave trupov,
- higiene transporta surovine iz klavnice,
- higiene prostorov, opreme in osebja,
- temperature v hladilnici (tudi vlage in pretoka zraka).

Načini priprave govedine

Iz zorenega mesa lahko pripravimo tatarski biftek, za kar uporabimo predvsem meso pljučne pečenke in hrbta, ali pa karpačo. Slednjega naredimo iz namrznjene pljučne pečenke, ki jo narežemo na rezine, tanjše od 1 milimetra.

Nekoliko z zamudo je na našo kulinarično sceno prodril in se uveljavil tudi burger.

Čprav v tradicionalni slovenski kulinariki goveje meso v glavnem kuhamo ali dušimo, lahko po pravilnem zorenju goveje stejke (debelejše zrezke ali kose) tudi pečemo. Za peko uporabimo le kakovostno in pravilno zoreno meso, grelna površina pa mora omogočiti hitro peko.

Zorenje rdečega mesa

TEMP.	ČAS ZORENJA
Pospešeno 4–5 °C	1 teden
Običajno 3–4 °C	2 do 3 tedne
2–3 °C	3 do 4 tedne
1–2 °C	4 do 5 tednov
Dolgotrajno 0–1 °C	5 do 8 tednov

Meso pred peko pustimo nekaj časa na sobni temperaturi, kajti hladnejše kot je meso, dlje časa se bo peklo.

Zoreno govedino lahko pečemo do različnih stopenj. Temperatura, ki jo dosežemo v središču kosa, ki ga pečemo,

Osnovni namen zorenja je izboljšanje mehkoobe, okusa in vonja mesa.

vpliva na barvo, sočnost, mehkoobo in aromo.

Naša naloga med peko je samo spremljanje središčne temperature mesa, ki je edini zanesljiv pokazatelj stopnje pečenosti mesa.

Za indirektno peko žar se segrejemo na 180 do 220 °C, za direktno peko pa temperaturo zvišamo na okrog 250 °C.

Za manj pečeno (medium – rare) meso indirektno (stran od žerjavice) pečemo meso do središčne temperature med 45 in 48 °C, nato pa še direktno (nad žerjavico) do središčne temperature med 52 in 54 °C. Med počivanjem mesa po peki temperatura nekoliko naraste, tako da meso razrežemo pri idealnih 56 do 58 °C.

Dolgo je veljalo, da je najboljši stejk iz mlade govedine. Danes poskusi tako doma kot v tujini kažejo, da se meso krav, starih pet let in več, lahko po kakovosti primerja z mesom tradicionalnih mesnih pasem. Seveda je pri tem poleg pasme pomembna tudi prehrana živali pred zakolom. Pri naših tradicionalnih pasmah dobimo boljše meso, če govedo pitamo, saj je v osnovi manj premaščeno. Če ga redi-

mo samo na paši, je meso sicer primerno za vsakdanjo uporabo, ne daje pa gurmanskih presežkov. Zato je zelo priporočljivo, da se pašno govedo dopita z energijsko močno krmo, ki omogoča nalaganje maščobe, kar posledično daje polnejši okus mesa.

Ob poznavanju lastnosti mesa, pravilnega zorenja, rokovanja, skladiščenja in priprave bodo tudi kulinarični rezultati vrhunski. Trd in prepečen zrezek lahko dobimo v vsaki samopostrežni restavraciji. Okusen, mehek in sočen kos mesa pa lahko pripravite le z vrhunsko osnovno surovino in veliko znanja.

» IRENA KOS, KGZS – ZAVOD
CELJE

Zametki pridelave zelišč na večjih površinah

Primerjali smo strošek pridelave in višino pridelka zelišč na različnih zastirkah z namenom, da prenesemo znanje o pridelavi zelišč z manjših površin na večje.

V Sloveniji se zelišča pridelujejo na številnih kmetijah, vendar na manjših površinah in večinoma za lastne potrebe. Z namenom, da prenesemo znanje o pridelavi zelišč z manjših površin na večje površine z večinoma strojno pridelavo, smo v sklopu pilotnega projekta Povezovalno-trženjski center za zelišča na kmetiji Rožič iz Zakla pripravili demo poskus pridelave petih zelišč na različnih zastirkah in brez uporabe zastirke.

Zasadili smo nekaj najbolj razširjenih večletnih zelišč: citronko, meliso, jabolčno meto, slez in komarček. Uporabili smo zastirke agrotekstil, miskantus in kokosova vlakna. Merili smo višino pridelka, strošek priprave nasada in strošek pridelave zelišč na posamezni zastirki ter rezultate primerjali med seboj.

Kalkulacije stroškov pridelave zelišč smo pripravljali po modelu kalkulacije stroškov pridelave zelišč (STRO-ZEL_01); model je prosto dostopen na spletni strani: CRP V4-2207 Možnosti razvoja zeliščarstva v Sloveniji - Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije.

Ker je poskus trajal eno leto, smo

Izračunana ocena stroškov zastirke na površino enega ara, ocena priprave nasada za en ar (strošek zastirke, sadik, strojnega in ročnega dela) ter ocena stroškov dela pri pridelavi zelišč v enem letu pri posamezni zastirki in kontroli na enem aru (strošek ročnega in strojnega dela)

Zastirka	Ocena stroškov zastirke evrov/ar	Ocena stroška naprave nasada evrov/ar	Ocena stroška dela evrov/ar
Folija	199	693	50
Kokos	99	620	350
Miskantus	137	660	290
Kontrola	0	512	310

izračunali višino pridelka v prvem letu (prvoletni nasad). V povprečju smo najvišji pridelok na večini opazovanih zeliščnih izmerili na agrotekstil, sledil je pridelok na koko-

Sajenje zelišč v poskusu na kmetiji Rožič; v praksi na večjih površinah lahko sajenje sadik poteka s sadilcem za sadike zelenjadnic (foto: B. Čeh).

sovih vlaknih, manjši je bil na miskantusu, najnižji pa na kontrolni parceli, ki je bila brez zastirke. Na agrotekstilu smo preračunano na en ar pridelali 15 kg citronke, 29 kg melise, 18 kg jabolčne mete in 18 kg sleza.

S poskusom smo ugotovili, da ne glede na vrsto zastirke vse zastirke ugodno vplivajo na rast rastlin in zvišujejo pridelok, saj segrevajo zemljo in istočasno zmanjšujejo izhlapevanje vode. Pozitivno je izstopal agrotekstil, ki je poleg tega še odlično dušil plevel. Ostale zastirke plevela niso zadušile in je bilo treba kljub stro-

potrebna strojna medvrstna obdelava, potrebna je le manjša pletev okrog zelišč v luknjah agrotekstila, kjer se lahko razrastejo pleveli.

V oceno stroškov dela smo vključili tudi dvakratno spravilo pridelka. Če vhodni strošek primerjamo z vrednostjo ročnih in strojnih ur, potrebnih za pridelavo zelišč na drugih zastirkah in pri kontroli

šku zanje še vedno okopavati.

Pri zastirkah pozitivno izstopal agrotekstil

Pri stroških priprave nasada smo primerjali strošek nakupa in polaganja zastirk. Najdražji je bil agrotekstil, sledil je miskantus, ki je bil 31 % cenejši od agrotekstila, kokosova vlakna so bila najcenejša, in sicer kar 50 % cenejša od agrotekstila in 27 % od miskantusa. Ne glede na nizko ceno zastirke so zelišča na kokosovih vlaknih v času rasti zahtevala največ ročnega dela (pletje, okopavanje) in strojne obdelave (medvrstna obdelava). Najmanj ur ročnega in strojnega dela smo porabili za zelišča, ki so rasla na agrotekstil, ki je zelo gost in ne prepušča svetlobe, prepušča pa padavine.

V poskusu smo ugotovili, da je vhodni strošek agrotekstila najvišji in poraba časa za pripravo zastirke največja, vendar je v nadaljevanju poraba delovnih ur za pridelavo zelišč najmanjša, saj odpade pletje in okopavanje zelišč, prav tako ni

brez zastirke, se strošek agrotekstila dokaj hitro povrne, in sicer že v prvem oz. drugem letu pridelave zelišč. Na kmetiji so sicer ugotovili, da so za njihove razmere bolj primerna nižja zelišča, melisa, meta in citronka, saj sta bili zelišči, ki zrasteja višje, občutljivi na veter (poleganje) in tudi strojno kultiviranje medvrstnega prostora.

Zelo zanimivo in merodajno bi bilo spremljati nasad še naslednja štiri leta in počakati, da se zelišča razrastejo v polno rodnost. Že v prvem letu poskusa smo ugotovili, da se od preskušanih zastirk najbolj obnese agrotekstil, ki kljub najvišjemu vhodnemu strošku zahteva minimalno ročno in strojno obdelavo v pridelavi zelišč ter omogoči dober pridelok.

» VESNA MIHALIČ, KGZS – ZAVOD CELJE, MAG. NATAŠA FERANT IN DR. BARBARA ČEH, INŠTITUT ZA HMELJARSTVO IN PIVOVARSTVO SLOVENIJE

Kako do zdravih sadik divjega šparglja

*Tehnologija obvladovanja zapleveljenosti in razrasti lišajev in mahov v pridelavi sadik divjih špargljev (*Asparagus acutifolius*) in poskusna pridelava na kmetijah*

Pilotni projekt z naslovom Tehnologija obvladovanja zapleveljenosti in razrasti lišajev in mahov v pridelavi sadik divjih špargljev (*Asparagus acutifolius*) in poskusna pridelava na kmetijah se izvaja v okviru ukrepa M16: Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja 2014-2020, podukrepa M16.2: Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij

Številka projekta:

33117-7/2023/6

Čas trajanja projekta:

11.12.2023 – 11.12.2024

Projektni partnerji:

- KGZS Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (vodilni partner)
- Šolski center Nova Gorica, Biotehniška šola
- Trajnice Golob Klančič, Rehar Klančič Mojca
- Bioteca trgovina in proizvodnja d.o.o.
- Svetovanje, izobraževanje in oblikovanje, Zdenka Žakelj s.p.

- Jernej Mazej, nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji
- Filip Kogoj
- Vasja Juretič
- Vesna Žižmond

Vir financiranja: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Sredstva se zagotavljajo iz proračunskih postavk MKGP. Delež sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja znaša 80 odstotkov, delež

sredstev iz proračuna Republike Slovenije pa znaša 20 odstotkov.)

Povzetek projekta:

Pomanjkanje sadilnega materiala šparglja *Asparagus acutifolius* nas je vodilo v raziskavo, kako pridelati zadostno količino sadik. V proizvodnji sadik, ki poteka v substratu v lončkih, med vzgojo nastaja tehnološki problem zaradi rasti lišajev in mahov na površini substrata. V poskusu bomo preizkušali tri različne organske substrate, zastirke, ki so cenovno dosegljivi in z domačega trga. Poskus bo potekal v zaščiteni prostorih in na prostem.

Cilji projekta:

Pridelava zdravih dvoletnih sadik divjih špargljev. Vzpodbujanje pridelovalcev špargljev k sajenju divjega šparglja in vzgoja potrošnikov za uporabo v kulinariki.

Pričakovani rezultati projekta:

Gojenje divjega šparglja na njivskih površinah v kombinaciji z gojenimi. Podaljšanje sezone. Večja uporaba v prehrani. Vzpodbujanje mladih za pridelavo. Okoljsko sprejemljivejša proi-

zvodnja. Znanje o sodobni pripravi jedi iz špargljev.

» KGZS

Za boljša tla v hmeljiščih

Vpliv podsevkov na pridelavo hmelja in ohranjanje naravnih virov

Osnovno vodilo projekta »Vpliv podsevkov na pridelek in kakovost hmelja ter varovanje naravnih virov« je bilo prispevati k izboljšanju tehnologije pridelave hmelja z namenom pridelave kakovostnega in stabilnega pridelka ob hkratnem ohranjanju drugih naravnih virov.

Kmetijska gospodarstva, ki so usmerjena v pridelavo hmelja, pogosto nimajo dovolj lastnega hlevskega gnoja, s katerim bi v tla vračali organsko snov. Ta se letno razgradi zaradi pogostega obdelovanja tal. Posledično je vsebnost organske snovi v tleh hmeljišč na spodnji meji zadovoljive, pestrost življenja v tleh je nizka, tla imajo manjšo zadrževalno kapaciteto za zadrževanje vode in hranil, kar slabo vpliva na stabilnost in kako-

vost pridelka.

Rešitve za izboljšanje tal v hmeljišču

Ena od rešitev za zviševanje organske snovi v tleh je setev in zaoravanje podsevkov. S tem ukrepom se izboljšuje rodovitnost tal, povečuje se biodiverziteteta v tleh, varuje se podtalnica in druge vode, zmanjšuje se erozija tal, zmanjšuje se zapleveljenost površin ter popestri izgled krajine. Nekatere vrste podsevkov tudi rahljajo tla.

Ta ukrep se sicer v neki meri na hmeljarskih kmetijah že izvaja, vendar še ni ugotovljeno, katere vrste podsevkov so najbolj primerne za vključevanje v hmeljišča. Ni znano, kateri dosevki se obnesejo bolje glede na tip tal, ali

so bolj primerni prezimni ali neprezimni podsevki. Neznane so tudi prednosti mešanic v primerjavi s setvijo enovrstnih podsevkov v praksi na večjih površinah.

Pilotni projekt in rezultati

Z namenom pridobivanja rešitev smo izvedli pilotni projekt na treh kmetijah z različnimi tipi tal in posejali različne vrste podsevkov, tako mešanice kot tudi enovrstne podsevke. Vodilni partner projekta je bil Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Izvedli smo vrsto meritev, s katerimi smo želeli prikazati pozitivno delovanje podsevkov in pridobiti podatke, kateri podsevki so najbolj zanimivi za vključitev v prakso.

Prva kmetija je sejala sudansko travo (45 kg/ha), belo gorjušico (20 kg/ha), mešanico Gorca (45 kg/ha) in mešanico Wintergrun

(90 kg/ha). Kontrolna površina brez podsevka je služila za primerjavo. Druga kmetija je poleg sudanske trave (45 kg/ha) in mešanice Gorca (45 kg/ha) testirala še belo gorjušico z meliorativno redkvijo (20 + 2 kg/ha), abesinsko gizotijo (mungo) (13 kg/ha) in ustaljeno mešanico z jarimi žiti (175 kg/ha). Najbolje se je obnesla abesinska gizotija. Tretja kmetija je sejala sudansko travo (45 kg/ha), belo gorjušico (20 kg/ha), mešanico z meliorativno redkvijo in krmno ogrščico (20 kg/ha), mešanico Wintergrun (90 kg/ha) ter rdečo bilnico (13 kg/ha). Najbolje sta se izkazali sudanska trava in mešanica z meliorativno redkvijo, ki sta uspešno zatrli plevel

» BLAŽ DIMEC, KGZS – ZAVOD CELJE

Slovenska konoplja Fiona

Prva klasična slovenska sorta industrijske konoplje Fiona kaže dobre rezultate v širši pridelavi

Pridelava industrijske konoplje v Sloveniji temelji na uporabi tujih sort, predvsem francoskih in madžarskih. V letu 2024 so kmetje v Sloveniji posejali 111 ha industrijske konoplje, med katerimi so znatno prednjačile sorte Fiona (18,9 ha), Fedora 17 (18,7 ha), KC Dora (18 ha) in Futura 75 (16,2 ha), ki so namenjene pridelavi semena oz. kombinirani rabi (seme, stebila). Ostale sorte so bile sejane na površinah, manjših od 10 ha, in so večinoma namenjene pridelavi za cvet.

V Sloveniji do leta 2021 nismo imeli klasičnih slovenskih sort industrijske konoplje in smo bili zaradi tega povsem odvisni od tujih sort, ki pa niso prilagojene na slovenske rastne razmere. V začetku leta 2021 so na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani na sortno listo vpisali prvo klasično sloven-

ske sorto industrijske konoplje z imenom Fiona, ki je rezultat lastnega žlahtniteljskega dela in je zaradi tega bolj prilagojena na slovenske rastne razmere. Materna komponenta sorte Fiona je sorta Novosadska konoplja, očetna komponenta pa francoska sorta Futura 75. V letu 2024 je bila Fiona prisotna v največjem obsegu, saj smo v okviru pilotnega projekta preizkušali njen potencial v realni pridelavi. Preizkusi so potekali na šestih kmetijah v različnih regijah, kjer smo preizkušali različne agrotehnične ukrepe, kot so vršičkanje, gnojenje z dušikom, setvene norme in različni roki setve. Sočasno se je v projektu razvijal tudi »vršičkar« za konopljo. Vršičkar je bil narejen iz starega kosilnega dela kombajna, namenjenega za žetev oljne ogrščice. Za pogon enojne strižne

kose je bil nameščen hidromotor, ki smo ga priključili na traktorski hidravlični sistem. Ker smo za delo uporabili traktor, ki ni imel sprednje hidravlike, smo za vpetje vršičkarja na sprednji del traktorja naredili posebni kovinski nosilec, ki je omogoča tudi mehansko dviganje in spuščanje kose ter s tem nastavitev višine vršičkanja od 80 cm do 140 cm. Zaradi teže smo vršičkar dodatno stabilizirali z uporabo tankih verig, ki smo

(več kot 3 m), pač pa tudi zaradi debeline stebila. Navedeni pridelki se nanašajo na ročno vzorčenje, kjer je zaradi natančnega spravila pridelek precej večji kot pri strojnem spravilu, ko pride do izgub. Tudi na kmetijah v Beli krajini in na Dolenjskem so vršičkane rastline dale okvirno 100 kg/ha manj pridelka semena kot nevršičkane, je pa bila žetev lažja.

Poleg že registrirane sorte Fiona smo preizkusili še dve liniji

jih pritrdili na kabino traktorja. V nadaljevanju smo vršičkar tudi montirali na nosilec za bale, kar omogoča uporabo na traktorju s sprednjo hidravliko.

Še vedno je glavna problematika pridelave industrijske konoplje njeno spravilo, saj so le redki kombajni primerni za žetev zaradi navijanja vlaken. Tako smo na kmetiji v Podravju preizkušali ukrep vršičkanja zaradi lažjega strojnega spravila. Če konoplji odrežemo vršiček (s kombajnom ali prirejenim vršičkarjem) pri višini cca 1,2–1,4 m na višino 1 m, se rastlina razveja na dva poganjka. Nova poganjka sta v našem poskusu zrasla približno en meter v višino, bila pa sta značilno tanjša kot glavno steblo. Ker pri konoplji žanjemo samo zgornji del, kjer so cvetovi, so tanjša stebila v zgornjem delu zelo zaželeni. Pri setveni normi 30 kg/ha je bil pridelek svežega semena in stebel pri vzorčenju pri nevršičkanih rastlinah višji (2,2 t/ha in 37,2 t/ha) kot pri vršičkanih (1,9 t/ha in 23,5 t/ha). Vršičkanje se je izkazalo kot ugoden ukrep glede spravila, saj so bile nevršičkane rastline v povprečju za en meter višje in je bila strojna žetev močno otežena. Žetev nevršičkanih rastlin ni bila otežena samo zaradi višine rastlin

konoplje, ki sta trenutno še v postopku uradnega preizkušanja. Pri prvi novi liniji je materna komponenta Finola, očetna pa Futura 75 (FxGS), pri drugi liniji pa je materna komponenta Gorička simba, očetna pa Futura 75 (FxF). V preizkusu pri Novem mestu smo največ semena pridobili pri potencialni novi sorti FxGS (0,85 t/ha), sledila je FxF (0,7 t/ha) in nato Fiona (0,5 t/ha).

V praktičnih pogojih pridelave so se pridelki sorte Fiona pri vzorčenju tako gibali med 416 kg/ha do 2250 kg/ha. Poznejši roki setve (konec maja) so vplivali na večji pridelek semena, vendar je rok setve odvisen od razmer v posameznem letu. Optimalna setvena norma je 30 kg/ha. Vršičkanje rastlin zmanjša pridelek, vendar ugodno vpliva na možnost strojnega spravila posevka. Več dušika sicer poveča pridelek, vendar poveča tudi višino rastlin, kar slabo vpliva na strojno spravilo. Novi kandidatni sorti izkazujeta dober potencial za pridelek semena.

» DR. TAMARA KOROŠEC,
KGZS – ZAVOD MARIBOR,
MARKO FLAJŠMAN,
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA UL

Nič več vonja po hlevu v laseh in oblačilih!

V boju proti podnebnim spremembam

Partnerski sestanek projekta *Climate Farm Demo (CFD)* je letos potekal na zbornici

Med 22. in 24. oktobrom 2024 je na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) potekal letni partnerski sestanek projekta **Climate Farm Demo (CFD)**, katerega namen je razvoj in širjenje inovativnih kmetijskih praks, ki kmetom omogočajo boljše prilagajanje na podnebne spremembe in ublažitev njihovih vplivov. Sestanka se je udeležilo 98 partnerjev iz različnih evropskih držav, ki so si izmenjali izkušnje in načrte za prihodnost.

Kaj je projekt CFD in njegovi cilji?

Projekt *Climate Farm Demo (CFD)* se osredotoča na vpeljavo novih, trajnostnih kmetijskih praks, ki so ključne za doseg cilja ogljične nevtralnosti v Evropi. S pomočjo vseevropske mreže demonstracijskih kmetij bo projekt prispeval k širjenju znanja o tem, kako se kmetje lahko prilagajajo podnebnim spremembam in izvajajo prakse, ki zmanjšujejo njihov ogljični odtis. Kmetije, vključene v projekt, bodo prejele podporo za implementacijo novih praks in orodij za spremljanje svojega vpliva na okolje.

Pomen partnerskega sestanka

Letni partnerski sestanek je bil priložnost za poglobljeno izmenjavo mnenj, predstavitev napredka ter usklajevanje prihodnjih aktivnosti. Sestanek je bil razdeljen na dva dela: dopoldan so potekale delavnice in predavanja v prostorih KGZS, popoldne pa so udeleženci obiskali različne kmetije. Na obisku so si ogledali kmetije Bohinc in eko kmetijo Vodnjov ter kmetijo Cajhen in ekološko kmetijo Pr Črnet.

Prikaz ogljičnega odtisa kmetij

Kmetije, ki sodelujejo v projektu, so s pomočjo kmetijskih svetovalcev predstavile izračun ogljičnega odtisa svojih kmetij, ki je bil narejen z uporabo programa **Farm Carbon Calculator**. Na teh primerih so udeleženci spoznali konkretne prakse za zmanjševanje ogljičnega odtisa kot tudi cilje kmetij za prilagoditev na podnebne spremembe. Kmetje so predstavili ukrepe, ki jih izvajajo, ter načrte za prihodnost, da bi zmanjšali svoj vpliv na okolje.

Optimizem in sodelovanje za prihodnost

Po uspešno zaključenem sestanku so udeleženci odšli z občutkom zadovoljstva in optimizma. Intenzivne razprave, izmenjava dobrih praks in usklajevanje prihodnjih nalog so okrepili sodelovanje med partnerji ter utrdili skupno vizijo trajnostnega razvoja kmetijstva. Sestanek je izpostavil pomen sodelovanja in inovacij v boju proti podnebnim spremembam, kar je ključni cilj projekta **Climate Farm Demo**.

Skupaj so partnerji postavili trdne temelje za nadaljnje delo, okrepili zavezanost za uspešno izvedbo nalog in si izmenjali dragocene izkušnje, ki bodo pomagale pri nadaljnjem razvoju kmetijstva, prilagojenega podnebnim izzivom.

» CFD EKIPA

Zeleni dvig ekonomičnosti pridelave

Protection

- Maksimirana prehrana rastlin z dušikom
- Manj izgub dušika v zrak in podtalnico
- Ohranjanje mikrobiološke aktivnosti tal
- Enostavna uporaba
- Višji tržni pridelki vseh kultur

Inovativen model kot pomoč po požaru

Krepitev rastlinske vitalnosti na kmetijah in na celotnem območju, tudi z gradnjo humusa, je tudi glavni namen projekta Inovativni protipožarni model celostne revitalizacije kmetij.

Partnerstvo, ki ga sestavlja enajst kmetij in štirje strokovni partnerji, je v okviru projekta »Inovativni protipožarni model celostne revitalizacije kmetij« iz podukrepa 16.2 razvilo inovativni model, ki obravnava tematiko vzrokov požarov. Projekt, ki je financiran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, traja dve leti – od maja 2023 in se zaključuje maja 2025.

Revitalizacija zemljišč po požarih

Projekt obravnava tematiko revitalizacije kmetijskih, nekmetijskih in gozdnih zemljišč po požarih (primerljivo drugim naravnim nesrečam, kot so suša, poplave, plaz) in predlaga način sanacije v protipožarno varno območje. Pri tem izhaja iz gradnje humusa, krepitve obstoječe prsti in vegetacije. Torej omogoča obstoječim ekosistemom: naravnim – kmetijskim, gozdnim in vodnim ter tistim, ki jih je zgradil človek, izboljšati njihov celoten ekosistemski potencial, med drugim tudi pridelovalni ob upoštevanju sonarav-

nih metod kmetovanja (ekološko, biodinamično, permakulturno) in geomantije. Z vlogo in pomenom ekosistemskih storitev (neposredni in posredni prispevek narave, turizma ter pridelovanja in prireje) se izboljšuje ali vzpostavlja delovanje različnih ekosistemov. Ekosistemi, ki sestavljajo kmetijsko gospodarstvo, posledično dosegajo boljšo vitalnost. Glavni cilj projekta je bil razviti in pilotno preizkusiti inovativen model celostne revitalizacije kmetij po požaru in protipožarne varnosti kmetij ter drugih zemljišč.

Model kot pomoč

Inovativnost modela protipožarne varnosti temelji na po-

Partnerji EIP projekta:

Kmetija Jernejevi, Inštitut za promocijo varstva okolja, Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Zavod za celostni razvoj Anima Mundi, Javni zavod za turizem in kulturo Miren Kras, Kmetija Rogelja, Kmetija Francetovi, Ekološka kmetija Carstica, Kmetija Ana Vovk, Biotehniški center Naklo, Kmetija Mahne, Kmetija Markovi, Kmetija Cokan, Kmetija Volk.

Zbiranje vode pomembno prispeva k požarni varnosti kmetije in hkrati prinaša ekosistemske koristi ter služi kot vir vode za pridelavo hrane.

vezanosti in hkratnem upoštevanju stanja kmetij s področja ekosistemskih storitev (kar vključuje tudi metodo kmetovanja), geomantijskih značilnosti

Spletna stran projekta, kjer so dostopni vsi rezultati: www.kmetija-jernejevi.si (v zavihku projekti) /ali QR koda

Kozmogradi ali rozete, ki služijo za zdravljenje prostora, izboljšanje ali ohranjanje energij in vitalnosti tako za prostor kot tudi za ljudi. Najdemo jih na starih stavbah, skulpturah, v zadnjem času pa vse več tudi na novejših.

ter lege in opremljenosti kmetij. Izdelan model pomaga preventivno oceniti kmetije zlasti na požarno izpostavljenih območjih in daje kmetovalcu takojšnje informacije, na katerih področjih ter območjih so potrebne spremembe in kako jih lahko izvede. Inovativnost modela je v celostnem pristopu, pri čemer upoštevamo delovanje narave (ekosisteme in njihove potencialne) in zemeljske energije preko geomantijskih spoznanj ter geografske in infrastrukturne lastnosti kmetije. Hkratno upoštevanje vseh izhodišč odpira kmetijam dodatne priložnosti za celostno revitalizacijo in

za poglobljanje povezanosti ljudi na kmetiji z naravo. To omogoča dolgoročno rodovitnost/vzdržnost, razvoj in nove priložnosti za delovanje in s tem tudi izboljšanje ekonomskega položaja kmetij.

» PARTNERJI PROJEKTA

Aktivnosti so del projekta EIP – »Inovativni protipožarni model celostne revitalizacije kmetij«, ki je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v okviru podukrepa 16.2.

Peti Poklukarjevi dnevi

Peto znanstveno posvetovanje o čebelah in čebelarstvu

Konec novembra so na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS) v okviru projekta BEE2GETHER, Interreg Slo-Ita in s podporo Slovenske čebelarke akademije potekali Poklukarjevi dnevi, ki sta jih organizirala Slovensko akademsko čebelarstvo (SAČD) in Kmetijski inštitut Slovenije (KIS).

Po pozdravu predsednice SAČD doc. dr. Maje Ivane Smodiš Škerl in direktorja KIS prof. dr. Andreja Simončiča je Marjan Papež predstavil življenje in delo dr. Janeza Poklukarja (1960–2004). Poklukar se je ukvarjal številnimi področji, predvsem pa s selekcijo kranjske čebele, z zdravstvenim varstvom čebel, gozdnimi pašami, kakovostjo medu, čebelarstvo zakonodajo in zaščito kranjske čebele. V številnih pogledih je postavil temelje za sedanji razmah čebelarstva v Sloveniji. V nadaljevanju je sodelovanje z njim predstavil dr. Peter Kozmus, leta 2003 tajnik kongresa Apimondia in sedaj podpredsednik svetovne čebelarke organizacije.

V strokovnem delu posveta je bilo predstavljenih deset referatov. Dr. Gordana Glavan z Biotehniške fakultete (BF) je predstavila spremljanje stanja v okolju z medonosno čebelo, kjer so ugotovili, da so v družinah ob deponiji sadre koncentracije niklja, molibdena in urana 2- do 10-krat višje od tistih, ki so bile oddaljene 6 in 14 kilometrov. Stanje pri divjih čebelah v Sloveniji je predstavil dr. Danilo Bevk z Nacionalnega inštituta za biologijo. Med triletnim poskusom so zabeležili 239 vrst čebel, kar je 42 % vseh vrst čebel, ki so bile doslej najdene v Sloveniji. Anže Rovanišek s KIS-a je predstavil projekt izboljšanja čebeljih paš v intenzivni kmetijski krajini. Pripravili so 28 vrst dosevkov s setvijo na žitna strnišča v različnih mešanica. Glede na referenčni posevek face-

lijo, ki je cvetela 49 dni, so z večino mešanic zagotovili od 20 do 25 dni daljše obdobje cvetenja.

Gostja iz Italije dr. Cecilia Costa je predstavila vzre-

jo matic v Italiji, kjer imajo v regiji Emilia-Romagna uradni regionalni zakon (podobno kot v Sloveniji za kranjsko čebelo), ki prepoveduje vzrejo in vnos čebel, ki se razlikujejo od avtohtone vrste *Apis mellifera ligustica*. Poudarek njihovega vzrejnega programa je vključitev lastnosti, povezanih z odpornostjo.

V referatu dr. Lucije Žvokelj in sodelavcev so predstavljene metode zatiranja varoj s pripranjem matice v različno velike kletke in klasično zatiranje z oksalno kislino. Velikost kletke ni vplivala na uspešnost metode pripranja matic, saj družine v poskusu priprtih matic obeh skupin niso prelegale. Postopek prekinitve zaleganja tudi ne vpliva na jakost družin v jesenskem obdobju.

Doc. dr. Janez Prešern s KIS-a je predstavil možnosti simulacije rejskih programov. S tem se zmanjša število napačnih odločitev in vzporedno preigra več scenarijev, kar v praksi zaradi stroškov ni mogoče. Simon Golob s Čebelarke zveze Slovenije je opozoril, da postajajo zaradi podnebni sprememb višje lege in manj običajne lokacije zanimivejše za čebelarjenje. Na višjih legah so bili boljši donosi, tako na primer letos na Snežniku 26,6 kg, v Zgornjih

Danjah – Železniki 23 kg in Slivnici na Pohorju 23 kg. Doc. dr. Maja Ivana Smodiš Škerl s KIS-a je predstavila projekt BEE2GETHER, ki pomaga identificirati najprimernejše in trajnostne kmetijske prakse z okoljskega, eko-

žno, da se iz voska odstrani precej težkih kovin ter koncentrira esencialne elemente, ki se porabljajo med razvojem čebelje zalege v satju.

Dr. Jens Pistorius z Julius Kühn inštituta iz Nemčije je spregovoril o gnojilih in fi-

tofarmaceutskih sredstvih (FFS) ter tveganjih za čebele. Med drugim je omenil, da so v Nemčiji letos evidentirali le en primer zastrupitve čebel zaradi nepravilne rabe FFS.

»MARJAN PAPEŽ, KGZS

Projekt Uvajanje novih tehnologij setve z dronom

Na kmetijskih gospodarstvih na območju KGZ Ptuj, ki so vključene v projekt, smo v okviru praktičnega preizkusa na kmetijskih površinah uvedli in preizkusili tehnologijo setve z brezpilotnimi letalniki (droni). Izvedli smo setve različnih kultur (mnogocvetna ljulka, travno-deteljne mešanice, deteljno-travne mešanice), ki smo jih posejali kot podseve v glavni posevek oziroma smo dosejali obstoječo travno rušo. Na tak način smo omogočili spremljanje uspešnosti setve te tehnologije kot pripravo za rešitev setve, ko setve ni mogoče izvesti s klasično sejalnico zaradi vremenskih vplivov (premočena tla) ali prestrmih terenov. Tako smo iskali rešitve, kako bi se lahko z minimalnim posegom ali brez posega v tla zagotovil zeleni pokrov v najkrajšem možnem času. Na dveh partnerskih kmetijah smo izvedli setev deteljno-travne mešanice v žita pred žetvijo (10. 6. 2024). Na tretji kmetiji pa smo izvedli setev mnogocvetne ljulke v koruzo, ko je le-ta pokrila medvrstni prostor. Setev smo izvedli 17. 7. 2024. Koruza je bila posejana po dvakratni košnji trave, torej v začetku junija, in škropljena z listnim herbicidom po vzniku. Izvedli smo tudi dogodek za kmetije, ki niso člani ce partnerstva, kot tudi za kmetijske strokovnjake (svetovalci), ki prav tako niso člani partnerstva. S takim prenosom znanja in razširjanjem rezultatov smo intenzivno vplivali na ozaveščenost kmetov kot tudi strokovne javnosti o možnosti setve z brezpilotnimi letalniki.

Povezava do celotnega članka:

<https://www.kgz-ptuj.si/novice/ArtMID/887/ArticleID/3741>

Uporaba zeolita v živinoreji

Uporaba zeolita je upravičena v vseh krmnih mešanicah, kjer se dodaja krmna urea.

Uporaba zeolita ima ob dodani urei (NPN) kot poceni virom mikrobnih beljakovin za prežvekovalce pozitiven učinek na znižanje vsebnosti uree v krvi in v mleku, kar pomeni manjše izgube zaužitih beljakovin in energije iz organizma. V poskusu je bil z analizo seruma opazen izboljššan energetski status živali v obliki nižje vsebnosti BHB v krvi.

Rezultati preiskav krvi in mleka 12 izbranih molznih krav niso pokazali negativnih učinkov dodajanja zeolita na vrednosti preiskovanih parametrov.

Vsebnosti Ca, P, Mg in Mn v krvi so bile z manjšimi nihaji med merjenji dokaj stabilne. Dodatek zeolita je najbolj vplival na znižanje vsebnosti fosforja v krvi.

Vsebnost vitamina D-3 je bila pri večini krav nekoliko nižja od priporočenih vrednosti in se med merjenji ni bistveno spreminjala.

Vsebnosti elementov Mg, P, Ca in Mn v skupnem vzorcu blata dvanajstih opazovanih krav so bile pri drugem in

tretjem merjenju nekoliko višje kot pri prvem.

Dodatek zeolita v krmni obrok za molznice je v poskusu pozitivno učinkoval na proizvodne parametre krav. Posebej izstopa vsebnost mlečnih beljakovin. Kljub dejstvu, da prične laktacijska krivulja padati najkasneje po 200 dneh od poroda, se je v poskusu opazovane skupine 12 krav s preko 270 dnevi po porodu ohranila količina mleka na nivoju preteklega meseca.

Na nivoju cele črede 124 krav se je v poskusu z dodatnim zeolitom povečala dnevna mlečnost na 1,7 litra po kravi. Prav tako se je povečala vsebnost mlečnih beljakovin in maščob.

Uporabnost zeolita

Iz zgoraj navedenih zaključkov je uporaba zeolita upravičena v vseh krmnih mešanicah, kjer se dodaja krmna urea. Dodan zeolit lahko s svojo mikroskopsko porozno strukturo poveča izkoristljivost uree v vampu, kjer se spremeni v amonijak, ki je

hrana za nadaljnjo rast mikrobnega proteina, zaradi sposobnosti absorpcije škodljivih hlevskih plinov, kot so amonijak, žveplovodik, ogljikov dioksid idr., zmanjša njihov škodljiv vpliv na zdravje in po-

čutje živali, izboljša hlevsko mikroklimo in, nenazadnje, je dober vezalec mikotoksina aflatoksina B1, težkih kovin in ostalih strupov, ki so morda prisotni v krmi za živali.

Uporaba krmne uree skupaj z zeolitom lahko nadomesti nekaj cenejših hitro presnovljivih beljakovin v krmnem obroku za odraslo govedo pod pogojem, da obrok vsebuje dovolj lahkotopnih ogljikovih hidratov, kot sta škrob in sladkor. Vse to smo združili v nov preizkušen izdelek Proteomix dopolnilna krmna mešanica, ki zagotavlja visoko homogenost uree in varno uporabo v krmnih obrokih za krave molznice ter govedo v pitanju, pripravljenih v mešalnih prikolicah.

» METKA GOSTEČNIK,
NERINVEST

CREINA

**CISTERNE ZA
GNOJENJE Z NIZKIMI
IZPUSTI**

CELOVITA REŠITEV ZA MANJŠE IN GORSKE KMETIJE

DEPONATOR GNOJEVKE S KROŽNO BRANO ZA POLJEDELCE

Več informacij na:

 051 360 097

 info@creina.si

 www.creina.si

Ideje za boljši kmetijski jutri

Predstavljamo projekte in tehnologije iz natečaja Agro Hi-tech 2024, pri katerih je sodelovala zbornica.

Na natečaju Agro Hi-tech 2024 smo zbrali 16 primerov dobrih praks. Najboljše v štirih kategorijah smo novembra razglasili na deveti Agro Hi-tech konferenci.

Zmagovalci so postali startup Granevo in Matjaž Gobec za senzorje in programsko opremo za spremljanje valjenja piščancev, Kmetijsko gospodarstvo Lendava za uporabo tehnologij za precizno kmetijstvo in Termodron, ki je bil izbran za najboljšega ponudnika novih tehnologij v kmetijstvu pa tudi za najboljšo trajnostno prakso ali tehnologijo.

Sodelovanje zbornice

Na natečaju je z nekaterimi rešitvami in projekti sodelovala tudi KGZS. Predstavljamo nekatere rešitve.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (finalist v kategoriji uporabnik)

Orodje SMT+ za strateško načrtovanje razvoja kmetije

Kmetijski svetovalci KGZS so dolgo iskali preprosto, a učinkovito orodje za načrtovanje dela, s katerim bi pomagali kmetom. Izbrali so digitalno orodje SMT+ (strategic management tool oziroma orodje za strateško načrtovanje), ki omogoča celostno strateško načrtovanje na kmetiji.

Dolga leta so orodje SMT in z njim povezano metodolo-

gijo ISM (Interactive Strategic Management ali interaktivno strateško načrtovanje) razvijali na univerzi v Wageningnu na Nizozemskem.

Vsak kmet, ki želi uporabljati SMT+, se vključi v delavnice. Na drugi delavnici jih SMT+ vpraša o enajstih strategijah, kot so operativna odličnost oziroma ekonomska učinkovitost, obvladovanje izdelkov in storitev, zaupanje strank, horizontalno povezovanje, vertikalno povezovanje, diverzifikacija, specializacija, preusmeritev ali premestitev, širitev, zmanjšanje obsega in čas za premislek. Kmetje izberejo dve ali tri strategije, ki se jim zdijo najprimernejše za njihovo kmetijo.

Iz njihovih odgovorov jim orodje SMT+ predlaga nekaj strategij in pri vsaki izbrani strategiji kmeta opozori, kaj so njegove močne in šibke kompetence. Če se računalniški izbor strategij razlikuje od kmetovega izbora, se vključi svetovalec in kmetu priskoči na pomoč.

KGZS - Zavod Maribor

EIP-projekt Pospešeno okopavanje zelenjave Motika

Na ljubljanski fakulteti za strojništvo razvijajo robotsko roko s pripadajočim okopalnikom za okopavanje med vrstami in znotraj ene vrste sadik zelenjave. Robotska okopalna roka ali robotska motika, kot ji pravijo partnerji EIP-projekta,

omogoča kakovostno mehansko obdelavo veliko večje pridelovalne površine v krajšem času.

Z njo bodo zmanjšali število ur ročnega dela na kmetiji, dosegli manjše razmnoževanje plevelov in zmanjšali uporabo herbicidov. Robotska motika je lahka in preprosta za upravljanje. Deluje na električni oziroma akumulatorski pogon. Uporablja se stoje, in ker ima kolesca, jo je mogoče preprosto premikati. Pri okopavanju z njo je manj tlačenja tal, manj je tudi poškodb, erozije

točnega kmetijstva izboljša ekonomsko učinkovitost in poveča storilnost na kmetijah, hkrati pa zmanjša negativni vpliv kmetijstva na okolje, saj se zmanjša poraba gnojil, FFS, goriva, s tem pa je manjši tudi ogljični odtis kmetije.

Pri EIP-projektu sodeluje več kmetij in podjetij, ki precizno kmetijstvo že obvladajo, v tem projektu pa svoje pristope nadgrajujejo s še bolj preciznimi tehnikami in lahko služijo kot primeri dobrih praks. Njihovo znanje in izkušnje s preciznim kmetijstvom želimo prenesti na čim več kmetij.

Robotska roka za okopavanje (foto: Arhiv fakultete za strojništvo v Ljubljani)

in razgradnje tal, ki ostajajo rodovitna.

Zaradi mehanskega odstranjevanja plevela se zmanjša potreba po herbicidih. S tem se zmanjša tudi nevarnost za onesnaženje nadzemnih in podzemnih voda ter drugih naravnih virov.

Kmetijsko-gozdarski zavod Murska Sobota

EIP-projekt Precizno kmetijstvo in digitalizacija

Na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Murska Sobota kmetije spodbujajo k uvajanju preciznega kmetijstva in digitalizacije, tudi z EIP-projektom Precizno kmetijstvo in digitalizacija za bolj trajnostno pridelavo poljščin in zelenjave. Z njim želijo dokazati, da uporaba me-

Nekatere od vključenih kmetij pa se s preciznim kmetijstvom in digitalizacijo šele srečujejo in s tem pridobivajo izkušnje, pojasnjujejo na KZG Murska Sobota.

Skozi praktične poskuse na kmetijah Cigüt in Meolic ter v podjetju Žipo iz Lenarta, ki so zelo dobro opremljeni za precizno kmetijstvo, bodo pridobili podatke, iz katerih bodo izračunali, kako uporaba preciznega kmetijstva vpliva na ekonomiko pridelave poljščin, okolje in delovno učinkovitost kmetij.

» JANA PETKOVŠEK ŠTAKUL,
AGROBIZNIS FINANCE

PRAZNIČNO VESELJE

POPUSTI OD 2.440€ DO 8.540€

ZA OMEJENO ŠTEVILO TRAKTORJEV IZ ZALOGE

VSEM NAŠIM STRANKAM IN LJUDEM DOBRE VOLJE
ŽELIMO VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO.

ITRO d.o.o. / PE Štore, Zelenzarska c. 3, 3220 Štore
(03) 780 57 12 (14, 15) / www.newholland.si

NEW HOLLAND

Kako dojemajo krave

Živali imajo v primerjavi s ljudmi večjo tendenco dojemanja. Pri kmetovanju in reji se v dobrobit živalim napoveduje potreba po večjem dojemanju živalske tendence ali naprej v izkušnje stare in poštene kmečke prakse.

Pegasta sova lahko v popolni temi iz stotih metrov oddaljenosti sliši miš, pes ima tako visoko razvito čutilo za voh, da zazna snovi (na katere je zdresiran), ki so prisotne tako razredčene kot v homeopatiji. Podgane v želji po prehranjevanju ločijo ekološko pridelana jabolka od konvencionalno pridelanih, ne da bi videle etiketo na embalaži. Šoje si lahko zapomnijo do 6000 skrivališč, kamor so zakopale zalogo hrane. Sposobnosti čutil živali so odvisne od živalske vrste, do neizmerljivih razsežnosti. Kljub temu moramo vedno upoštevati tudi dejstvo, da dojemanje ni samo čista sposobnost čutil, ampak je vedno v povezavi s celotnim duševnim življenjem. Izhajati moramo torej iz tega, da je dojemanje notranjega sveta pri živalih v drugačnem razmerju do dojemanja zunanosti kot pri ljudeh.

Reakcije na vzorce so naučene reakcije. Povečana reakcija na vzorce lahko nakazuje, da so živali kljub nadčloveški natančnosti dojemanja vseeno vodene neposredno preko izkušenj. Če želimo torej razumeti dojemanje živali, moramo po eni strani razumeti omejeno ultimativno dojemanje vzorcev, po drugi strani poznati specifična specializirana dojemanja posamezne vrste in iz tega nato dobiti občutek za drugačno vrsto odnosov teh dveh tokov dojemanja.

Izredna senzibilnost dojemanja živali gre tako daleč, da bi lahko imeli mi, ubogi ljudje, občutek, kot bi imele živali šesti čut in bi dojemale celo stvari, ki izhajajo iz nadnaravnega. To bomo lahko le težko dokazali, vse dokler ne bomo razvili objektivnih, preverljivih nadnaravnih inštrumentov dojemanja. Dejstvo je, da so živali čutilo za sluh, ravnotežje, vid itd., odvisno od vrste, razvile do popolnosti.

A tudi kompleksne procese, kot so vreme in njegov razvoj v prihodnosti, lahko živali zelo dobro dojemajo. Katera čutila so pri tem udeležena, ne vemo. Ampak celo krave, ki so že tisočletja udomačene, še vedno kažejo vedenje, ki so se ga naučile v prosti naravi z natančnim dojemanjem. Tudi pri čredi krav v hlevu

Martin Ott v komunikaciji s kravo (foto: Maja Klemen Cokan)

se namreč opazi dan ali dva pred spremembo vremena očitne spremembe v obnašanju pri prehranjevanju. Takrat več pojejo kot sicer. Vsak kmet ve, pozimi lahko to še posebej opazi, da pred približevanjem hladne fronte, snega ali padavin krave nenkrat napade volčja lakota. Še torej po stoletjih v hlevu so krave v dojemanju povezane z močjo in ritmom narave. Brez vremenske napovedi, brez radarskih slik, brez meteorologov krave vedo, kakšno bo vreme in se temu primerno tudi obnašajo. Na posestvu Rheinau imajo vse krave imena. Praktikanec se lahko uči molže šele, ko pozna imena vseh. Ttakrat je mogoče vzpostaviti odnos, ki se meri z bistrostjo in zanimanjem. Krave so izredno občutljive živali. Človek, ki dela z živalmi, se mora tega zavedati.

Vir: Ott Martin: *Kuehe verstehen, Eine neue Partnerschaft beginnt*, 2013

» MAJA KLEMEN COKAN, KGZS-ZAVOD CELJE

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. januarja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjstva 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **V ZNAMENJU JESENI**.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Marija Cesar, Ljubljana; Marija Starič, Novo mesto; Alojz Matuš, Križevci; Klemen Gosar, Vodice; Lidija Maglica, Portorož. Čestitamo!

Svetnik, ki goduje 7. decembra, zavetnik čebel in čebelarjev

Iz njegovega rodu izhaja Odrešenik
Smer, iz katere so se prišli pokloniti
Novorojenemu modri

Prevod pomena besed 'Bog z nami'

Judovski prvak, farizej, Jezusov učenec

Poklic, ki ga je opravljal sveti Jožef

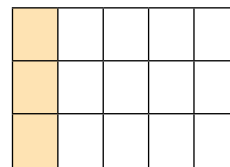
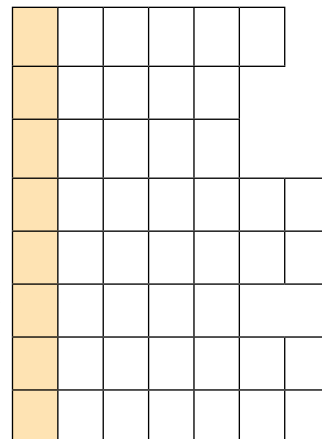
Mesto, iz katerega izvira Jezus

Sveta dežela

Ni prerok brez _ _ _ _ _ ...

Gospodov odposlanec

Krajša oblika imena svetnika, ki goduje 31. decembra

NAGRADNA KRIŽANKA

<p>Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije</p>		AVTOR: MARJAN GRABNER		NASPROTJE	FRANCOSKI PISATELJ ZOLA	DEBELA, VELIKA ROKA	MAKEDONSKI LJUDSKI PLES	PETI IN TRETJI VOKAL V ABEČEDI	NEPRIJETEN KOŽNI IZPUŠČAJ	AMERIŠKI IGRALEC (JAMES)		
		AMERIŠKI BITNIŠKI PESNIK IN NOVELIST (JACK)										
		VISOKO IGLASTO DREVO										
		PESNIK GRAFENAUER								ZNAK ZA NATRIJ		
		POVRŠINA POD NAMI							PEVEC PLESTENJAK	SOL JODOVE KISLINE		
		STEVILNO Z DVEMA NICLAMA							PRAZNA SREČKA			
									POKOJNI PALESTINSKI VODITELJ (JASER)	PRIPRAVA ZA PRETOK TEKOČIN		
NOVO LETO 2025 VAM ŽELI	GARJE V MEDICINI	ODREZAN KOŠČEK ŽIVILA	DELOVNI ELAN, POLET	ANŽE KOPITAR	GOZD	IGRALKA RINA GOTOVCEV OPERNI JUNAK		IGRALEC QUINN NAŠ POJOCI MAJOR (LADISLAV)				
PREKVAŠENOST TESTA								NERAZLOČNA ČRKA ZNAMKA IT. VIOLIN				
STEČAJ PODJETJA							RAZPRAVA POKOJNA RADIJSKA NAPOVEDOVANKA					
GRENKO ANGLEŠKO SLADNO PIVO				UVELJAVLJ. KROJI OBLAČIL DLAKA POD NOSOM			ŠTAJERSKA BABICA		ZNAK ZA ŽELEZO	SUHI DELCI SNOVI V ZRAKU		
POSODA ZA HRAMBO PLINA POD VISOKIM TLAKOM						DEL POSTELJNEGA PERILA PRIPRAVA ZA SEJANJE	KRAJANI UNCA		HRVAŠKI OTOK Z NOVALJO OPIS, PRIKAZ			
DESNI PRITOK ZAHODNE MORAVE V SRBIJI					TORTA Z DODATKOM SADIJA	FRANCOZI, ITALIJANI						
EVELYN ASHFORD			KLESTILNIK				RIM. BOGINJE JEZE DELOVNO PODROČJE MINISTRA		TRETJA DIATONIČNA STOPNJA	DRAMSKI IGRALEC		
KRATEK POŽIREK TEKOČINE			PREBIVALCI KAMBODŽE					MOČNA, KRČEVITA JEZA PROSENA, RIBANA ?				
KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE	VPREŽNI DROG PRI VOZU	PISATELJ KAPOR DÅNSKI BIOKEMIK (HENRIK)				DODATEK K SPISU PRVO NARAVNO STEVILO			EGON KUNEJ	DOMAČIN IZ ISTRSKE ČIČARIJE		
NAJVAŽN. UKRAJINSKA LUKA OB ČRNEM MORJU						LETALSKI VIJAK, PROPELER			IGRALEC VESELKO MLAJŠI PAUL NEWMAN			
NASELJE V OBČINI PESNICA						IVO JAN						
POKOJNI UMETNOST. ZGODOVINAR CEVC							NALEZLJIVA OTROŠKA BOLEZEN Z IZPUŠČAJI NA KOŽI					
							FARMAR					

POMOČ: DAM, Henrik - danski biokemik in fiziolog, ki je odkril vitamin K, **KRIVAČ** - priprava za sekanje z ukrivljenim koncem, klestilnik, **OMORIKA** - visoko iglasto drevo s topimi iglicami

Geslo križanke pošljite do 15. januarja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjna 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila VOLITVE) bodo praktično nagrado prejeli: Sonja Danevčič, Šempas; Ivan Kocbek, Gornja Radgona; Ana Kolar, Šentjur; Lado Kovač, Krmelj; Zora Posega, Podnanos. Čestitamo!

KGZS Zavod Ptuj, Mestna občina Ptuj, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z ostalimi kmetijsko-gozdarskimi zavodi in ob podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS prirejamo v okviru festivala Dobrote slovenskih kmetij 36. državno prireditev in ocenjevanje kmečkih prehranskih izdelkov.

Razpis za sodelovanje na 36. državnem ocenjevanju

DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ 2025

Zaključna prireditev s podelitvijo priznanj in razstavo vseh nagrajenih izdelkov bo potekala od 16. do 18. maja 2025 v minoritskem samostanu na Ptuju. Tako kot v preteklih letih bodo tudi letos izdelke ocenjevale strokovne komisije. Podeljena bodo zlata, srebrna in bronasta priznanja za kakovost.

Strokovne komisije ocenjujejo izdelke iz žit, mlečne in mesne izdelke, olja, kise, žgane pijače, suho sadje in druge suhe pridelke, vina, sadna vina, sadne in zelenjavne sokove, nektarje in sirupe, domače marmelade, džeme in sadne namaze, kompote, konzervirano zelenjavo in druge konzervirane pridelke, med, čaje, medice ter ribje izdelke.

Razpis in pravilniki o ocenjevanju izdelkov na Dobrotah slovenskih kmetij 2025 so objavljeni na spletnih straneh KGZS in KGZS Zavoda Ptuj: www.kgz-ptuj.si in www.dobroteslovenskihkmetij.si.

Na ocenjevanjih Dobrote slovenskih kmetij lahko sodelujejo kmetije in druga kmetijska gospodarstva, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev pri MKGP oziroma imajo trajne nasade vpisane v register pri MKGP ali so vpisani v register čebelnjakov ali v centralni register objektov akvakulture in komercialnih ribnikov. Izdelki morajo biti pretežno iz surovin, pridelanih na lastnem kmetijskem gospodarstvu, del surovin je lahko dokupljen ali nabran (za čaje) na lokalnem območju. Pri izdelkih iz žit lastna surovina ni pogoj, če gre za peko na tradicionalni način.

Vsi, ki želite sodelovati na ocenjevanjih, se oglasite na lokalni enoti kmetijske svetovalne službe, kjer vam bo svetovalac oziroma svetovalka elektronsko izpolnil(a) prijavnico za vsak izdelek posebej. S seboj prinesite KMG MID vašega kmetijskega gospodarstva in potrдіilo o plačilu kotizacije.

Zadnji rok za prijavo je sreda, 22. januar 2025.

Vsi izdelki, dani v ocenjevanje, morajo biti opremljeni z naslednjimi podatki:

- ime izdelka,
- sestavine, navedene po padajočem vrstnem redu,
- čas in način priprave (klobase za kuhanje, čaji, testenine, mlinci in sirupi).

Vzorci, ki ne bodo prijavljeni in oddani v skladu z razpisom, ne bodo sprejeti v ocenjevanje (premahnje količine, prerezani, nepravilno označen čas in način priprave ipd.). Podana ocena velja za izdelek, dostavljen na ocenjevanje.

Prispevek oziroma kotizacija za ocenjevanje znaša skupaj 30 evrov za prvi izdelek, za vsak naslednji izdelek na isto ime in priimek pa 25 evrov. V ceni je že všteti DDV.

Organizatorji razstave vabijo kmetice in kmete, ki želijo prodajati svoje nagrajene izdelke v času prireditve na Ptuju, da to sporočijo svetovalki oziroma svetovalcu za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območnem kmetijsko-gozdarskem zavodu.

Prijave oddajte svetovalkam oz. svetovalcem za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območnem kmetijsko-gozdarskem zavodu, ki so vam na voljo tudi za vse podrobnejše informacije. Vabimo vas, da obiščete spletno stran www.dobroteslovenskihkmetij.si ali www.kgz-ptuj.si.

Organizatorji 36. festivala Dobrote slovenskih kmetij Ptuj 2024

Hvaležni smo vsem, ki soustvarjate zgodbo Dobrot slovenskih kmetij in skrbite, da je vsak dan poln pristnih okusov, srčnosti in tradicije.

Vesel božič ter zdravo in srečno 2025!